

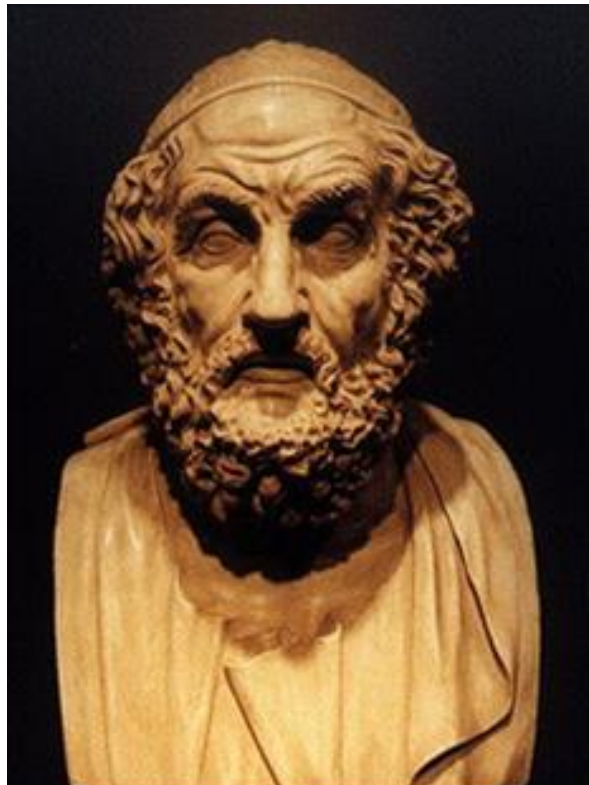
UIT DE ILIAS

VAN

HOMEROS

BOEK IV

De schouw van Agamemnon

Vertaald en becommentarieerd door drs. J.H. van Hal
©2020

Inhoud

Godenvergadering.....	6
Agamemnon in paniek.....	20
Agamemnon spoort tot strijd aan.	28
De strijd ontbrandt.	46

Godenvergadering

οἱ δὲ θεοὶ παρ Ζηνὶ καθήμενοι ἡγορόωντο¹
χρυσέω ἐν δαπέδω², μετὰ δὲ σφισι πότνια³ Ἥβη
νέκταρ εἰνοχόει: τοὶ δὲ χρυσεοῖς δεπάεσσι
δειδέχατ'⁴ ἀλλήλους, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες:
αὐτίκ' ἐπειρᾶτο Κρονίδης ἐρεθιζέμεν⁵ Ἥρην 5
κερτομίοις⁶ ἐπέεσσι παραβλήδην⁷ ἀγορεύων:
ῥοιαὶ μὲν Μενελάω ἀρηγόνες⁸ εἰσὶ θεάων
Ἥρην τ' Ἀργεῖη καὶ Ἀλαλκομενηῖς⁹ Ἀθήνη.
ἀλλ' ἦτοι ταὶ νόσφι¹⁰ καθήμεναι εἰσορόωσαι
τέρπεσθον: τῷ δ' αὖτε φιλομειδῆς Ἀφροδίτη 10
αἰεὶ παρμέμβλωκε¹¹ καὶ αὐτοῦ κῆρας ἀμύνει:
καὶ νῦν ἐξεσάωσεν οἴομενον θανέεσθαι.
ἀλλ' ἦτοι νίκη μὲν ἀρηϊφίλου Μενελάου:
ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ' ὅπως ἔσται τάδε ἔργα,
ἢ ῥ' αὖτις πόλεμόν τε κακὸν καὶ φύλοπιν¹² αἰνὴν 15
ὄρσομεν, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι βάλωμεν.
εἰ δ' αὖ πως τόδε πᾶσι φίλον καὶ ἡδὺ γένοιτο,
ἦτοι μὲν οἰκέοιτο πόλις Πριάμοιο ἄνακτος,
αὖτις δ' Ἀργεῖην Ἑλένην Μενέλαος ἄγοιτο.' 20
ὥς ἔφαθ', αἱ δ' ἐπέμυξαν¹³ Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρην:
πλησίαι αἱ γ' ἦσθην, κακὰ δὲ Τρώεσσι μεδέσθην¹⁴.
ἦτοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν οὐδέ τι εἶπε
σκυζομένη¹⁵ Διὶ πατρί, χόλος δὲ μιν ἄγριος ἦρει,
Ἥρην δ' οὐκ ἔχαδε¹⁶ στῆθος χόλον, ἀλλὰ προσηύδα: 25

¹ ἀγοράομαι

vergadering houden

² δάπεδον τό

vloer

³ πότνια

machtig, eerwaardig

⁴ δειδίσκομαι, δειδέγμαι *perf. met praes. betekenis* begroeten

⁵ ἐρεθίζω

prikkelen

⁶ κερτόμιος

honend

⁷ παραβλήδην

zijdelings, in bedekte bewoordingen

⁸ ἀρηγών

helpster

⁹ Ἀλαλκομενηῖς

van Alalkomena, plaats van haar verering, stadje in Boiotia

¹⁰ νόσφι

op een afstand, ver (van)

¹¹ παραβλώσκω, παρμέμβλωκε *perf. + dat.*

helpen; komt alleen in *perf.* voor met *praes. betekenis*

¹² φύλοπις ἢ

strijd, krijgsgewoel

¹³ ἐπιμύζω

morren bij/over

¹⁴ μέδομαι

bedenken

¹⁵ σκύζομαι

verbolgen zijn

¹⁶ χανδάνω

(kunnen) bevatten

De goden vergaderden gezeten bij Zeus op een gouden vloer. Onder hen schonk de eerwaardige Hebe nektar in en zij begroetten elkaar met gouden bekers, terwijl zij naar de stad van de Trojanen keken. Onmiddellijk probeerde Kronos' zoon Hera te prikkelen **5** door met honende woorden bedekt te spreken:

'Menelaos heeft twee godinnen als helpsters, de Argivische Hera en Athene van Alalkomena. Maar werkelijk, op een afstand gezeten kijken zij zich verkneukelend toe en daarentegen helpt de graag lachende Afrodite **10** Paris altijd en houdt ze het doodslot van hem af. Ook nu heeft ze hem in veiligheid gebracht, terwijl hij dacht te zullen sterven. Maar heus, de overwinning is werkelijk van van de door Ares beminde Menelaos. Maar laten we bedenken hoe we verder te werk zullen gaan, of wij dan weer de kwade oorlog en de vreselijke strijd **15** moeten opwekken, of vriendschap onder hen moeten brengen. Stel echter dat dit misschien allen geliefd en aangenaam is, dan wens ik dat de stad van de heerser Priamos bewoond blijft en dat Menelaos de Argivische Helena met zich meeneemt.' **20**

Zo sprak hij en Athene en Hera morden daarbij. Ze zaten dicht bij elkaar en zonnen op ellende voor de Trojanen. Voorwaar, Athene was stil en zei niets; ze was verbolgen op haar vader Zeus en woeste toorn greep haar, maar Hera kon haar woede niet in haar borst houden, maar zij sprak tot Zeus: **25**

'αίνότατε Κρονίδη ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες:
 πῶς ἐθέλεις ἄλιον¹ θεῖναι πόνον ἢ δ' ἀτέλεστον,
 ἰδρῶ θ' ὄν ἴδρωσα² μόγῳ, καμέτην³ δέ μοι ἵπποι
 λαὸν ἀγειρούση, Πριάμῳ κακὰ τοῖό τε παισίν.
 ἔρδ'⁴: ἀτὰρ οὐ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι.' 30
 τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας⁵ προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς:
 'δαιμονίη, τί νύ σε Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες
 τόσσα κακὰ ῥέζουσιν⁶, ὅ τ'⁷ ἀσπερχές⁸ μενεαίνεις⁹
 ἴλιου ἐξαλαπάξαι¹⁰ ἐϋκτίμενον πτολίεθρον;
 εἰ δὲ σύ γ' εἰσελθοῦσα πύλας καὶ τείχεα μακρὰ 35
 ὠμόν¹¹ βεβρώθεις¹² Πρίαμον Πριάμοιό τε παῖδας
 ἄλλους τε Τρῶας, τότε κεν χόλον ἐξακέσαιο¹³.
 ἔρξον ὅπως ἐθέλεις: μὴ τοῦτό γε νεῖκος¹⁴ ὀπίσσω
 σοὶ καὶ ἐμοὶ μέγ' ἔρισμα¹⁵ μετ' ἀμφοτέροισι γένηται.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν: 40
 ὀππότε κεν καὶ ἐγὼ μεμαῶς¹⁶ πόλιν ἐξαλαπάξαι
 τὴν¹⁷ ἐθέλω ὅθι¹⁸ τοι φίλοι ἀνέρες ἐγγεγάσιν¹⁹,
 μὴ τι διατρίβειν²⁰ τὸν ἐμὸν χόλον, ἀλλὰ μ' ἐᾶσαι:
 καὶ γὰρ ἐγὼ σοὶ δῶκα²¹ ἐκὼν ἀέκοντί²² γε θυμῶ:
 αἶ γὰρ ὑπ' ἡελίῳ τε καὶ οὐρανῶ ἀστερόεντι 45
 ναιετάουσι²³ πόλῃς ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
 τᾶων μοι περι²⁴ κῆρι²⁵ τιέσκετο¹ ἴλιος ἱρή

¹ ἄλιος	zonder succes
² ἰδρώω	zweten
³ κάμνω	zich afmatten
⁴ ἔρδω	doen
⁵ ὀχθέω	zich ergeren
⁶ ῥέζω	doen
⁷ ὅ τ'	dat (voegwoord)
⁸ ἀσπερχές	onophoudelijk
⁹ μενεαίνω	verlangen
¹⁰ ἐξαλαπάζω	vernietigen
¹¹ ὠμός	rauw
¹² βεβρώθω	verslinden
¹³ ἐξακέομαι	bedaren
¹⁴ νεῖκος τό	ruzie
¹⁵ ἔρισμα τό	onenigheid
¹⁶ μέμονα, μεμαῶς	verlangen
¹⁷ τὴν: <i>deiktisch</i>	zo eentje
¹⁸ ὅθι	waar
¹⁹ ἐγγίγνομαι	geboren worden in
²⁰ διατρίβω	tegenhouden, dwarsbomen; <i>inf. pro imperativo</i>
²¹ <i>sc. je woede te koelen</i>	
²² ἀέκων	tegen de zin
²³ ναιετάω	wonen, liggen
²⁴ περί	boven mate
²⁵ κῆρ τό	het hart

'Zeer verschrikkelijke zoon van Kronos, wat voor woord heb je daar gesproken? Hoe kun je onze inspanning nutteloos en onvoltooid maken en mijn zweet dat ik gezweet heb door mijn gezwoeg, terwijl mijn paarden zich afmatten doordat ik het krijgsvolk bijeenbracht tot onheil voor Priamos en zijn zonen. Doe het maar, maar wij, al de andere goden, vallen jou daarin niet bij.' **30**

Tot haar sprak zeer verbolgen de wolkenverzamelaar Zeus: 'Rampzalige, in welk opzicht doen Priamos en Priamos' zonen jou zoveel kwaad dat jij onophoudelijk verlangt Ilions gerieflijke vestingstad te vernietigen? Als jij de poorten en lange muren binnen zult gaan **35** en Priamos en diens zonen rauw zult verslinden, dan zul je wel je woede bedaren. Doe zoals je wilt: dat niet deze ruzie later voor jou en mij onder ons beide een grote twist wordt. Maar ik zal je iets anders zeggen en jij moet het in je geest overwegen: **40** wanneer ook ik vol verlangen die stad wil vernietigen waar mannen zich bevinden die jou dierbaar zijn, dan moet jij geenszins mijn woede dwarsbomen, maar mij mijn gang laten gaan, want ook ik heb jou dat vrijwillig met huiverig hart gegeven. Als namelijk onder de zon en sterrenrijke hemel **45** steden gelegen zijn van op aarde levende mensen, werd het van die steden heilige Troje boven mate in mijn hart geëerd

καὶ Πρίαμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίῳ Πριάμοιο.
οὐ γάρ μοί ποτε βωμὸς ἐδεύετο δαιτὸς εἴσης
λοιβῆς¹ τε κνίσης² τε: τὸ γὰρ λάχομεν³ γέρας ἡμεῖς. 50
τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη:
ἦτοι ἐμοὶ τρεῖς μὲν πολὺ φίλταταί εἰσι πόλῃες
Ἄργος τε Σπάρτη τε καὶ εὐρυάγυια⁴ Μυκῆνη:
τάς διαπέρσαι⁵ ὅτ' ἄν τοι ἀπέχθωνται⁶ περὶ κῆρι:
τάων οὐ τοι ἐγὼ πρόσθ' ἴσταμαι οὐδὲ μεγαίρω⁷. 55
εἴ περ γὰρ φθονέω τε καὶ οὐκ εἰῶ⁸ διαπέρσαι,
οὐκ ἀνύω⁹ φθονέουσ' ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερός ἐσσι.
ἀλλὰ χρὴ καὶ ἐμὸν θέμεναι πόνον οὐκ ἀτέλεστον:
καὶ γὰρ ἐγὼ θεὸς εἰμι, γένος δέ μοι ἔνθεν¹⁰ ὄθεν σοί,
καί με πρεσβυτάτην τέκετο Κρόνος ἀγκυλομήτης¹¹, 60
ἀμφότερον¹² γενεῆ τε καὶ οὐνεκα σὴ παράκοιτις
κέκλημαι, σὺ δὲ πᾶσι μετ' ἀθανάτοισιν ἀνάσσεις.
ἀλλ' ἦτοι μὲν ταῦθ' ὑποείξομεν¹³ ἀλλήλοισι,
σοὶ μὲν ἐγὼ, σὺ δ' ἐμοί: ἐπὶ δ' ἔψονται θεοὶ ἄλλοι
ἀθάνατοι: σὺ δὲ θᾶσσον Ἀθηναίῃ ἐπιτεῖλαι¹⁴ 65
ἐλθεῖν ἐς Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπιν αἰνὴν,
πειρᾶν¹⁵ δ' ὡς κε Τρῶες ὑπερκύδαντας¹⁶ Ἀχαιοὺς
ἄρξωσι πρότεροι ὑπὲρ ὄρκια δηλήσασθαι.'
ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε:
αὐτίκ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα: 70
αἶψα μάλ' ἐς στρατὸν ἐλθὲ μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιοὺς,
πειρᾶν δ' ὡς κε Τρῶες ὑπερκύδαντας Ἀχαιοὺς
ἄρξωσι πρότεροι ὑπὲρ ὄρκια δηλήσασθαι¹⁷.'

---

¹ λοιβή ἢ	plengoffer
² κνίση ἢ	vet(walm)
³ λαγχάνω	toegewezen krijgen
⁴ εὐρυάγυια	met brede straten
⁵ διαπέρθω	vernietigen
⁶ ἀπεχθάνομαι	zich gehaat maken
⁷ μεγαίρω	misgunnen, er iets op tegen hebben
⁸ εἰῶ = ἐάω	
⁹ ἀνύω	opschieten, bereiken
¹⁰ ἔνθεν	vandaar
¹¹ ἀγκυλομήτης	arglistig
¹² ἀμφότερον <i>adv.</i>	(in) beide gevallen
¹³ ὑποείκω	toegeven
¹⁴ ἐπιτέλλομαι	opdragen
¹⁵ πειράω	proberen, trachten
¹⁶ ὑπερκύδας	overmoedig
¹⁷ δηλέομαι	letsel berokkenen

en Priamos en het volk van Priamos met stevige esenhouten lans. Nooit immers kwam mijn altaar aan het gelijk verdeelde maal en aan het plengoffer en de vetwalm tekort: want dat eerbewijs hebben we gekregen. **50** Hem antwoordde daarna de koeogige, machtige Hera: 'Voorwaar, drie steden heb ik verreweg het meest lief, Argos en Sparta en Mukene. Vernietig die, wanneer ze zich jou boven mate in je hart gehaat hebben gemaakt. Ik ga echt niet ter bescherming voor hen staan en niet bekreun ik me om hen. **55** Want ook als ik het je misgun en jou die niet laat vernietigen, bereik ik met die jalouzie niets, omdat jij heus veel sterker bent. Desondanks moet je niet ook mijn inspanning verijdelen. Ik ben namelijk ook een god en ik stam daarvanaf waarvan jij afstamt en de arglistige Kronos heeft mij als zeer eerwaardig gebaad, **60** zowel door afkomst en omdat ik jouw echtgenote heet en jij onder alle onsterfelijken de scepter zwaait. Maar voorwaar laten wij daarin aan elkaar toegeven, aan jou ik en jij aan mij en daarbij zullen de overige onsterfelijke goden volgen, maar jij moet Athene snel opdragen naar het vreselijke strijdgewoel van de Trojanen en Achaiers te gaan en te beproeven dat de Trojanen als eerste beginnen de overmoedige Achaiers in strijd met het verdrag schade te berokkenen.'

Zeus stuurt Athene

ὡς εἰπὼν ὄτρυνε πάρος μεμαυῖαν¹ Ἀθήνην,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων² ἀΐξασα³. 75
 οἶον δ' ἀστέρα ἦκε⁴ Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω
 ἢ ναύτησι τέρας⁵ ἢ ἐ στρατῶ εὐρέϊ λαῶν
 λαμπρόν: τοῦ δέ τε πολλοὶ ἀπὸ σπινθήρες⁶ ἴενται:
 τῷ εἵκουϊ ἦϊξεν ἐπὶ χθόνα Παλλὰς Ἀθήνη,
 κὰδ δ' ἔθορ'⁷ ἐς μέσσον: θάμβος⁸ δ' ἔχεν εἰσορόωντας 80
 Τρῳάς θ' ἵπποδάμους καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς:
 ὣδε δέ τις εἶπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
 'ἦ ῥ' αὖτις πόλεμος τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ
 ἔσσεται, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι τίθησι
 Ζεὺς, ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης⁹ πολέμοιο τέτυκται.' 85
 ὡς ἄρα τις εἶπεσκεν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε.
 'ἦ δ' ἀνδρὶ ἰκέλη¹⁰ Τρώων κατεδύσεθ'¹¹ ὄμιλον
 Λαοδόκῳ Ἀντηνορίδῃ κρατερῷ αἰχμητῆϊ,
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζημένη¹² εἴ που ἐφεύροι.
 εὔρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε 90
 ἔσταότ': ἀμφὶ δέ μιν κρατερὰὶ στίχες ἀσπιστῶν¹³
 λαῶν, οἳ οἱ ἔποντο ἀπ' Αἰσῆποιο¹⁴ ῥοάων:
 ἀγχοῦ δ' ἵσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
 'ἦ ῥά νύ μοι τι πίθιοι', Λυκάονος υἱὲ δαΐφρον.
 τλαίης κεν Μενελάῳ ἐπιπροέμεν¹⁵ ταχὺν ἰόν¹⁶, 95
 πᾶσι δέ κε Τρώεσσι χάριν καὶ κῦδος¹⁷ ἄροιο¹⁸,
 ἐκ πάντων δὲ μάλιστα Ἀλεξάνδρῳ βασιλῆϊ.
 τοῦ κεν δὴ πάμπρωτα¹⁹ παρ' ἀγλαὰ δῶρα φέροιο,

¹ μέμονα	verlangen
² κάρηνα τά	toppen
³ αἴσσω	snellen
⁴ <i>aor. gnomicus</i>	
⁵ τέρας τό	(wonder)teken
⁶ σπινθήρ ὀ	vonk
⁷ θρώσκω	springen
⁸ θάμβος	verbazing
⁹ ταμίης	schatmeester, beheerder
¹⁰ ἴκελος + <i>dat.</i>	lijkend op
¹¹ καταδύομαι	binnengaan
¹² δίζημαι	zoeken
¹³ ἀσπιστής	schilddrager
¹⁴ Αἰσῆπος	de Aisèpos, rivier die op de Idè ontspringt
¹⁵ ἐπιπροίημι	vooruitzenden naar
¹⁶ ἰός	pijl
¹⁷ κῦδος τό	roem
¹⁸ ἄρνημαι	verwerven
¹⁹ πάμπρωτα	allereerst

Na zo gesproken te hebben zond hij Athene die dat ook al verlangde en vliegensvlug **75** daalde zij af van de toppen van de Olumpos. Zoals de zoon van de arglistige Kronos een schitterende ster zendt hetzij aan zeelui als teken hetzij aan het wijdse legerkamp van krijgsvolk en veel vonken daarvanaf schieten, vloog Pallas Athene lijkend op die ster naar de aarde en zij sprong neer in hun midden. Allen aanschouwden **80** haar met verbazing, zowel de paardenbedwingende Trojanen als de goed gescheenbeende Achaiers. Zo sprak menigeen tot een ander in zijn buurt na haar gezien te hebben: 'Of er zal dan weer een kwade oorlog en verschrikkelijke strijd zijn, of Zeus brengt vriendschap tussen beiden, Zeus die de beheerder van de oorlog van de mensen is.' **85** Zo dan sprak menigeen van de Achaiers en Trojanen. Zij heeft zich op een man gelijkend in de menigte Trojanen begeven, in de gedaante van Laodokos, de zoon van Antenor, een krachtige lansstrijder, op zoek naar de tegen een god opwegende Pandaros om te zien of zij hem ergens vond. Zij vond de voortreffelijke en sterke zoon van Lukaoon paraat **90** en om hem stonden krachtige gelederen van schilddragend krijgsvolk dat hem volgde vanaf de stromen van de Aisèpos. Ze ging dicht bij hem staan en sprak gevleugelde woorden tot hem: 'Ik wens echt dat jij nu enigszins naar mij luistert, kloekmoedige zoon van Lukaoon. Jij zult wel de durf hebben op Menelaos een snelle pijl af te schieten **95** en zo zul je wel onder alle Trojanen dank en roem verwerven en het meest van allen bij prins Alexander. Van hem op de aller eerste plaats dan zul jij wel schitterende geschenken meekrijgen,

αἴ κεν ἴδη Μενέλαον ἀρήϊον Ἀτρέος υἱὸν
 σῶ βέλει δμηθέντα πυρῆς ἐπιβάντ' ἀλεγεινῆς¹. 100
 ἀλλ' ἄγ' οἷστευσον² Μενελάου κυδαλίμοιο,
 εὔχεο δ' Ἀπόλλωνι Λυκηγενεῖ³ κλυτοτόξω
 ἀρνῶν πρωτογόνων⁴ ῥέξειν κλειτὴν⁵ ἑκατόμβην
 οἴκαδε νοστήσας ἱερῆς εἰς ἄστου Ζελεΐης⁶.
 ὡς φάτ' Ἀθηναίη, τῷ δὲ φρένας ἄφροني πεῖθεν: 105
 αὐτίκ' ἐσύλα⁷ τόξον ἐϋξοον⁸ ἰξάλου⁹ αἰγὸς
 ἀγρίου, ὃν ῥά ποτ' αὐτὸς ὑπὸ στέρνοιο τυχῆσας¹⁰
 πέτρης ἐκβαίνοντα δεδεγμένος ἐν προδοκῆσι¹¹
 βεβλήκει πρὸς στήθος: ὃ δ' ὕπτιος ἔμπεσε πέτρη.
 τοῦ κέρα¹² ἐκ κεφαλῆς ἐκκαϊδεκάδωρα¹³ πεφύκει: 110
 καὶ τὰ μὲν ἀσκήσας¹⁴ κεραοξόος¹⁵ ἤραρε τέκτων¹⁶,
 πᾶν δ' εὔλειήνας¹⁷ χρυσέην ἐπέθηκε κορώνην¹⁸.
 καὶ τὸ μὲν εὔκατέθηκε τανυσσάμενος¹⁹ ποτὶ γαίην
 ἀγκλίνας²⁰: πρόσθεν δὲ σάκεα²¹ σχέθον ἐσθλοὶ ἐταῖροι
 μὴ πρὶν ἀναΐξειαν ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν 115
 πρὶν βλῆσθαι Μενέλαον ἀρήϊον Ἀτρέος υἱόν.
 αὐτὰρ ὁ σύλα πῶμα²² φαρέτρης, ἐκ δ' ἔλετ' ἰὸν
 ἀβλήτα πετρόεντα μελαινέων ἔρμ²³ ὀδυνάων:
 αἶψα δ' ἐπὶ νευρῆ κατεκόσμει²⁴ πικρὸν οἶστόν,
 εὔχετο δ' Ἀπόλλωνι Λυκηγενεῖ κλυτοτόξω 120

¹ ἀλεγεινός	leed veroorzakend, smartelijk
² οἷστεύω	een pijl schieten
³ Λυκηγενής	in Lukië geboren, (of) in licht geborene (<i>Apollo als lichtgod</i>)
⁴ πρωτόγονος	pas geboren
⁵ κλειτός	heerlijk
⁶ Ζέλεια	<i>Zeleia, stad aan de voet van de Idè</i>
⁷ συλάω	beroven, snel halen uit
⁸ ἐϋξοος	goed geschaafd
⁹ ἰξάλος αἶξ	steenbok
¹⁰ τυγχάνω	raken
¹¹ πρόδοκη	uitkijkplaats
¹² κέρασ τό	hoorn
¹³ ἐκκαϊδεκάδωρος	16 palm lang
¹⁴ ἀσκέω	gereed maken
¹⁵ κεραοξόος	hoorn schavend/glad makend
¹⁶ τέκτων	handwerksman
¹⁷ λειαίνω	glad maken
¹⁸ κορώνη	haak
¹⁹ τανύω	spannen
²⁰ ἀνακλίνω	omhoog buigen
²¹ σάκος τό	schild
²² πῶμα τό	deksel
²³ ἔρμα τό	drager
²⁴ κατακοσμέω	nauwkeurig zetten

als hij zal zien hoe de aan Ares geliefde Menelaos, Atreus' zoon, door jouw pijl bedwongen de smartelijke vuurstapel bestijgt. **100** Maar kom op, schiet op de roemrijke Menelaos en beloof aan Apollo, de in Lukië geborene en om zijn boog beroemde, een heerlijke hekatombe schapen te zullen offeren, wanneer je thuis gekomen bent in de stad van het heilige Zeleiè.'

Zo sprak Athene en zij overreedde zijn hart onverstandig als hij was **105**.

Onmiddellijk haalde hij zijn goed geschaafde boog van de hoorn van een steenbok tevoorschijn, die hij ooit zelf onder in zijn borst met een gelukstreffer, toen hij van een rots kwam, terwijl hij in een uitkijkplaats op hem wachtte, in zijn borstkas had getroffen. Die bok was achterover gevallen op de rots. Zijn hoorns waren 16 palm lang uit zijn hoofd gegroeid **110** en die hoorns had een ambachtsman, een hoornschaver, geprepareerd en samengevoegd. Toen hij hem geheel goed glad had geschaafd, had de ambachtsman er een gouden haak op gezet. En Pandaros zette die boog goed op de grond en spande hem door hem omhoog te buigen en voor hem hielden voortreffelijke kameraden schilden om te voorkomen dat de krijgshaftige zonen van de Achaiërs op hem af zouden springen **115**, voordat de krijgshaftige Menelaos, Atreus' zoon getroffen was. En hij pakte het deksel van de pijlkoker en nam er een pijl uit waarmee nog niet geschoten was, voorzien van veren, een drager van zwarte pijnen. Snel legde hij de scherpe pijl op de pees en hij beloofde aan Apollo, de in Lukië geborene en om zijn boog beroemde, **120**

ἀρνῶν πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην
 οἴκαδε νοστήσας ἱερῆς εἰς ἄστῳ Ζελεΐης.
 ἔλκε δ' ὁμοῦ γλυφίδας¹ τε λαβῶν καὶ νεῦρα² βόεια:
 νευρὴν μὲν μαζῶ³ πέλασεν⁴, τόξῳ δὲ σίδηρον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ κυκλοτερές⁵ μέγα τόξον ἔτεινε, 125
 λίγξε⁶ βιός, νευρὴ δὲ μέγ' ἴαχεν, ἄλτο⁷ δ' οἰστός
 ὄξυβελῆς⁸ καθ' ὄμιλον ἐπιπτέσθαι⁹ μενεαίνων.
 οὐδὲ σέθεν, Μενέλαε, θεοὶ μάκαρες λελάθοντο¹⁰
 ἀθάνατοι, πρώτη δὲ Διὸς θυγάτηρ ἀγγελίη¹¹,
 ἢ τοι πρόσθε στᾶσα βέλος ἐχεπευκές¹² ἄμυεν. 130
 ἢ δὲ τόσον μὲν ἔεργεν ἀπὸ χροὸς ὡς ὅτε μήτηρ
 παιδὸς ἐέργη μυῖαν¹³ ὅθ' ἠδέϊ λέξεται¹⁴ ὕπνω,
 αὐτὴ δ' αὖτ' ἴθυνεν¹⁵ ὅθι ζωστῆρος ὀχῆς¹⁶
 χρύσειοι σύνεχον¹⁷ καὶ διπλὸς ἦντετο¹⁸ θώρηξ.
 ἐν δ' ἔπεσε ζωστῆρι ἀρηρότι πικρὸς οἰστός: 135
 διὰ μὲν ἄρ' ζωστῆρος ἐλήλατο δαιδαλέοιο,
 καὶ διὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἠρήρειστο
 μίτρης¹⁹ θ', ἦν ἐφόρει ἔρυμα²⁰ χροὸς ἔρκος²¹ ἀκόντων,
 ἢ οἱ πλεῖστον ἔρυτο²²: διὰ πρό²³ δὲ εἴσατο²⁴ καὶ τῆς.
 ἀκρότατον δ' ἄρ' οἰστός ἐπέγραψε²⁵ χροῖα φωτός: 140

---

¹ γλύφεις	keep
² νεῦρον, νευρὴ	pees
³ μαζός	borst
⁴ πελάζω + <i>dat.</i>	doen naderen
⁵ κυκλοτερής	cirkelvormig
⁶ λίγξε	klonk helder (<i>aor. 3^e sg</i>)
⁷ ἄλλομαι	springen
⁸ ὄξυβελῆς	met scherpe punt
⁹ ἐπιπέτομαι	afvliegen op
¹⁰ λανθάνομαι + <i>gen.</i>	vergeten
¹¹ ἀγγελίη	leidster van het krijgsvolk, buit wegdrijvend
¹² ἐχεπευκῆς	met scherpe punt
¹³ μυῖα	vlieg
¹⁴ λέχομαι	zich neerleggen (om te slapen)
¹⁵ ἰθύνω	richten
¹⁶ ὀχεύς	gesp
¹⁷ συνέχω	samentreffen
¹⁸ ἄντομαι (<i>οἰστω</i>)	ontmoeten
¹⁹ μίτηρ	buikgordel
²⁰ ἔρυμα τό	beschutting
²¹ ἔρκος τό	wal
²² ῥύομαι	afwerpen
²³ διὰ πρό + <i>gen.</i>	dwars door
²⁴ εἴμι	gaan; <i>hier sigm.aor.</i>
²⁵ ἐπιγράφω	schrammen

een heerlijke hekatombe te zullen offeren van pas geboren schapen, wanneer hij thuis gekomen was in de stad, het heilige Zeleia en tegelijk pakte hij de kepen en de runderpees en trok eraan: hij bracht de pees naar zijn borst en de ijzeren punt tot aan de boog. En toen hij de grote boog dan had gespannen **125** zodat hij rond stond, klonk de boog helder en de pees schreeuwde luid en de pijl met scherpe punt sprong weg vol verlangen om door de menigte op hem af te vliegen.

Maar jou waren de gelukzalige, onsterfelijke goden niet vergeten en voorop Zeus' dochter, leidster van het krijgsvolk, die voor jou was gaan staan en voor jou de pijl met scherpe punt afweerde. **130** Zij hield de pijl zo ver van het lichaam als wanneer een moeder van haar kind een vlieg houdt, wanneer die zich heeft neergelgd om lekker te slapen. Zijzelf op haar beurt richtte de pijl naar de plek waar de gouden gordelgesp sloot en het pantser in dubbele laag¹ aansloot; daar in de aaneengesloten gordel trof de scherpe pijl: **135** dwars door de kunstig gemaakte gordel was die doorgedongen en door het kunstig gemaakte pantser was hij gedreven en door de buikgordel, die hij ter bescherming van zijn lichaam als wal tegen speren droeg, de gordel die voor hem met name projectielen placht af te weren: dwars ook daar doorheen ging hij. Maar de pijl zo moet je weten schampte het oppervlak van de huid van de man. **140**

---

¹ dubbele door pantser en gordelgesp

αὐτίκα δ' ἔρρεεν αἶμα κελαινεφές¹ ἐξ ὠτειλῆς².
 ὡς δ' ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνή φοίνικι³ μίηνη⁴
 Μηονίς⁵ ἤε Κάειρα⁶ παρήϊον⁷ ἔμμεναι⁸ ἵππων:
 κεῖται δ' ἐν θαλάμῳ, πολέες τέ μιν ἠρήσαντο⁹
 ἵππηες¹⁰ φορέειν: βασιλῆϊ δὲ κεῖται ἄγαλμα¹¹, 145
 ἀμφότερον κόσμος θ' ἵππῳ ἐλατῆρί¹² τε κῦδος:
 τοῖοί τοι, Μενέλαε, μιάνθην αἶματι μηροῖ
 εὐφυές¹³ κνήμαί τε ἰδὲ σφυρὰ¹⁴ κάλ' ὑπένερθε.
 ῥίγησεν δ' ἄρ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ὡς εἶδεν μέλαν αἶμα καταρρέον ἐξ ὠτειλῆς: 150

---

¹ κελαινεφής	zwartwolkig, zwart, donker
² ὠτειλή	wond
³ φοῖνιξ	purper
⁴ μαιίνω	bezoedelen, verven
⁵ Μηονίς	Maionisch
⁶ Κάειρα	Karisch
⁷ παρήϊον	wangstuk
⁸ <i>epexegetische infinitief:</i>	om te
⁹ ἀράομαι	bidden, wensen
¹⁰ ἵππεύς	ruiter
¹¹ ἄγαλμα τό	pronkstuk
¹² ἐλατήρ	voerman
¹³ εὐφυής	stevig
¹⁴ σφυρόν τό	enkel

Onmiddellijk stroomde bloed in donkere wolken uit de wonde. Zoals wanneer een vrouw ivoor verft met purper, een Maionische of Karische vrouw, om te dienen als wangstuk van paarden: het ligt in de voorraadkamer en vele ruiters hebben gewenst het te dragen, maar het ligt er als pronkstuk voor de koning, **145** zowel als sieraad voor het paard als ook voor de ruiter tot trots. Zo zagen, Menelaos, jouw dijen er besmeurd uit, jouw stevig schenen en mooie enkels daaronder.

Agamemnon in paniek

ρίγησεν δὲ καὶ αὐτὸς ἀρηϊφίλος Μενέλαος.
ὥς δὲ ἴδεν νεῦρόν¹ τε καὶ ὄγκους² ἐκτὸς ἐόντας
ἄψορρόν³ οἱ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι ἀγέρθη.
τοῖς δὲ βαρὺ στενάχων μετέφη κρείων Ἀγαμέμνων
χειρὸς ἔχων Μενέλαον, ἐπεστενάχοντο δ' ἑταῖροι: 155
ἴφιλε κασίγνητε, θάνατόν⁴ νύ τοι ὄρκι' ἔταμνον
οἶον προσθήσας⁵ πρὸ Ἀχαιῶν Τρωσὶ μάχεσθαι.
ὥς σ' ἔβαλον Τρῶες, κατὰ δ' ὄρκια πιστὰ πάτησαν⁶.
οὐ μὲν πῶς ἄλιον⁷ πέλει⁸ ὄρκιον αἶμά τε ἀρνῶν
σπονδαί τ' ἄκρητοι⁹ καὶ δεξιαὶ ἦς ἐπέπιθμεν. 160
εἴ περ γάρ τε καὶ αὐτίκ' Ὀλύμπιος οὐκ ἐτέλεσσεν,
ἔκ τε καὶ ὀψὲ¹⁰ τελεῖ¹¹, σὺν τε μεγάλῳ ἀπέτισαν¹²

---

¹ νεῦρον τό pees, spier
² ὄγκος weerhaak
³ ἄψορρόν terug, weer
⁴ *praedicatief/proleptisch*: met de dood als gevolg; *vgl.*: ik sla je dood
⁵ προίστημι voorop plaatsen
⁶ καταπατέω vertreden
⁷ ἄλιος zonder gevolg
⁸ πέλω komen, zijn
⁹ ἄκρητος onvermengd
¹⁰ ὀψὲ laat, na lange tijd
¹¹ τελέω, *fut.* τελέω vervullen
¹² *aoristus om aan te geven dat iets gerealiseerd iets na een handeling in de toekomst: en dan hebben ze ..*

De heerser der mannen Agamemnon vervolgens werd bevangen door rillingen, toen hij had gezien hoe het zwarte bloed uit de wonde naar beneden stroomde; **150** ook Menelaos zelf, de aan Ares geliefde, huiverde. Toen hij had gezien hoe spier en weerhaken uitstaken, kwam zijn moed in zijn borst weer terug. Onder hen sprak zwaar zuchtend de heerser Agamemnon, terwijl hij Menelaos bij de hand hield en daarbij zuchtten de makkers: “Dierbare broer, tot jouw dood nu sloot ik een verdrag, omdat ik jou voor de Achaiërs liet post vatten om met de Trojanen te strijden. Zo hebben de Trojanen jou getroffen en de eed die het verdrag had moeten bezegelen, met voeten getreden. Maar geenszins zonder gevolg zijn de eed en het bloed van de schapen en het onvermengde plengoffer en het geven van de rechterhanden waarop wij vertrouwden. **160**. Want ook al heeft de Olumpiër het ook niet direct tot uitvoer gebracht, hij zal dat ook na lange tijd doen en zij zullen daarvoor met een grote straf boeten

σὺν σφῆσιν κεφαλῆσι γυναιξί τε καὶ τεκέεσσιν.
 εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν:
 ἔσσεται ἦμαρ ὄτ' ἂν ποτ' ὀλώλη' Ἴλιος ἱρὴ 165
 καὶ Πριάμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο,
 Ζεὺς δέ σφι Κρονίδης ὑψίζυγος¹ αἰθέρι² ναίων
 αὐτὸς ἐπισσεῖσιν³ ἐρεμνήν⁴ αἰγίδα πᾶσι
 τῆσδ' ἀπάτης κοτέων⁵: τὰ μὲν ἔσσεται οὐκ ἀτέλεστα:
 ἀλλὰ μοι αἰνὸν ἄχος⁶ σέθεν ἔσσεται, ὦ Μενέλαε, 170
 αἷ κε θάνης καὶ πότμον ἀναπλήσης βιότοιο.
 καὶ κεν ἐλέγχιστος⁷ πολυδίψιον⁸ Ἄργος ἰκοίμην:
 αὐτίκα γὰρ μνήσονται⁹ Ἀχαιοὶ πατρίδος αἴης:
 κὰδ δέ κεν εὐχωλήν¹⁰ Πριάμω καὶ Τρωσὶ λίποιμεν
 Ἄργειν Ἑλένην: σέο δ' ὄστεα πύσει¹¹ ἄρουρα 175
 κειμένου ἐν Τροίῃ ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ.
 καὶ κέ τις ὦδ' ἐρέει Τρώων ὑπερηνορέοντων¹²
 τύμβῳ ἐπιθρώσκων¹³ Μενελάου κυδαλίμοιο:
 'αἶθ' οὕτως ἐπὶ πᾶσι¹⁴ χόλον τελέσει¹⁵ Ἀγαμέμνων,
 ὡς καὶ νῦν ἄλιον στρατὸν ἤγαγεν ἐνθάδ' Ἀχαιῶν, 180
 καὶ δὴ ἔβη οἶκονδὲ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
 σὺν κεινήσιν νηυσὶ λιπὼν ἀγαθὸν Μενέλαον.'
 ὧς ποτέ τις ἐρέει: τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθῶν.
 τὸν δ' ἐπιθαρσύνων¹⁶ προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:
 'θάρσει, μηδέ τί πω δειδίσσομαι¹⁷ λαὸν Ἀχαιῶν: 185
 οὐκ ἐν καιρίῳ¹⁸ ὄξυ πάγῃ βέλος, ἀλλὰ πάροιθεν
 εἰρύσατο ζωστήρ¹⁹ τε παναίολος¹ ἡδ' ὑπένερθε

---

¹ ὑψίζυγος	hoog tronend
² <i>dat. loc.</i>	
³ ἐπισσεῖω	toezwaaien
⁴ ἐρεμνός	donker
⁵ κοτέω + <i>gen.</i>	wrokken om
⁶ ἄχος τό	verdriet
⁷ ἐλέγχιστος	verachtelijkst
⁸ πολυδίψιος	arm aan water
⁹ μμνήσκομαι + <i>gen.</i>	zich herinneren
¹⁰ εὐχωλή	stof tot grootspraak
¹¹ πύθω	doen rotten
¹² ὑπερηνορέων	overmoedig
¹³ ἐπιθρώσκω + <i>dat.</i>	springen op
¹⁴ ἐπὶ πᾶσι	bij alles, overal
¹⁵ τελέω	koelen
¹⁶ ἐπιθαρσύνω	bemoedigen
¹⁷ δειδίσσομαι	bang maken, verontrusten
¹⁸ καιρίως	juiste plaats
¹⁹ <i>gordel om de chiton op te gorden</i>	

met hun eigen hoofd en vrouwen en kinderen. Want ik weet dit goed in mijn geest en hart: de dag zal komen waarop ooit het heilige Troje **165** en Priamos en het krijgsvolk van Priamos met stevige lans verloren zullen zijn en waarop Zeus zelf, de in de hoogte zetelende Kronos' zoon, die in de hemel woont, hun allemaal zijn donkere aegis zal toezwaaien uit wrok om dit bedrog: dat zal niet onvervuld zijn, maar ik zal vreselijk verdriet om jou hebben, Menelaos, **170** als jij zult sterven en jij jouw levenslot zult vervullen. Ik zal ook wel als zeer verachtelijk Argos bereiken dat arm aan water is, want na jouw dood zullen de Achaiers onmiddellijk aan hun vaderland denken en aan Priamos en de Trojanen als stof tot gesnoef de Argivische Helena achterlaten en het land zal jouw botten laten rotten **175**, terwijl je in Troje ligt en daarbij het oorlogswerk niet tot een einde is gebracht. En als volgt zal menigeen van de Trojanen in overmoed spreken, terwijl hij op de tombe van de roemrijke Menelaos springt: "Ach, moge Agamemnon zo bij alles zijn woede koelen, zoals hij ook nu zijn leger van Achaiers zonder succes hierheen heeft gebracht **180** en reeds naar huis is gegaan naar zijn geliefde vaderland met lege schepen, terwijl hij de dappere Menelaos heeft achtergelaten." Zo zal ooit menigeen spreken. Moge dan de aarde voor mij wagenwijd opengaan. Tot hem sprak bemoedigend de blonde Menelaos: "Wees gerust en maak het krijgsvolk der Achaiers geenszins bang. De scherpe pijl is niet blijven steken op de juiste plek, maar daarvoor heeft de geheel flonkerende gordel hem tegengehouden en daaronder

---

¹ παναίολος

geheel flonkerend

ζῶμά¹ τε καὶ μίτρη², τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες.
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων:
'αἶ γὰρ δὴ οὕτως εἶη, φίλος ᾧ Μενέλαε: 190
ἔλκος³ δ' ἰητήρ⁴ ἐπιμάσσεται⁵ ἢ δ' ἐπιθήσει
φάρμαχ' ἃ κεν παύσῃσι μελαινάων ὀδυνάων.'
ἦ⁶ καὶ Ταλθύβιον θεῖον κήρυκα προσηύδα:
'Ταλθύβι', ὅττι⁷ τάχιστα Μαχάονα δεῦρο κάλεσσον
φῶτ' Ἀσκληπιοῦ υἱὸν ἀμύμονος⁸ ἰητήρος, 195
ὄφρα ἴδῃ Μενέλαον ἀρήϊον Ἀτρέος υἱόν,
ὄν τις οἴστεύσας ἔβαλεν τόξων ἐϋ εἰδῶς
Τρώων ἢ Λυκίων, τῷ μὲν κλέος⁹, ἄμμι δὲ πένθος.'
ὡς ἔφατ', οὐδ' ἄρα οἱ κῆρυξ ἀπίθησεν¹⁰ ἀκούσας,
βῆ δ' ἰέναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων 200
παπταίνων¹¹ ἦρωα Μαχάονα: τὸν δὲ νόησεν
ἔσταότ': ἀμφὶ δέ μιν κρατεραὶ στίχες ἀσπιστῶν
λαῶν, οἳ οἱ ἔποντο Τρίκης¹² ἐξ ἵπποβότοιο.
ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
'ὄρσ' Ἀσκληπιάδη, καλεεὶ κρείων Ἀγαμέμνων, 205
ὄφρα ἴδῃς Μενέλαον ἀρήϊον ἀρχὸν Ἀχαιῶν,
ὄν τις οἴστεύσας ἔβαλεν τόξων ἐϋ εἰδῶς
Τρώων ἢ Λυκίων, τῷ μὲν κλέος, ἄμμι δὲ πένθος.'
ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι ὄρινε:
βὰν δ' ἰέναι καθ' ὄμιλον ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν. 210
ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἴκανον ὄθι ξανθὸς Μενέλαος
βλήμενος ἦν, περὶ δ' αὐτὸν ἀγηγέραθ'¹³ ὄσσοι ἄριστοι
κυκλόσ'¹⁴, ὃ δ' ἐν μέσσοισι παρίστατο ἰσόθεος φῶς,
αὐτίκα δ' ἐκ ζωστήρος ἀρηρότος ἔλκεν οἴστον:
τοῦ δ' ἐξελκομένοιο πάλιν ἄγεν¹⁵ ὀξέες ὄγκοι. 215

¹ een buikgordel/lendenschort dat bij het pantser hoort

² brede metalen buikgordel op de chiton om het onderlijf te beschermen

³ ἔλκος τό wond

⁴ ἰητήρ geneesheer

⁵ ἐπιμαίομαι betasten

⁶ ἦμί spreken

⁷ ὅττι + *superlativus* zo ... mogelijk

⁸ ἀμύμων voortreffelijk

⁹ κλέος τό roem

¹⁰ ἀπιθέω niet luisteren naar

¹¹ παπταίνω rondloeren naar

¹² Τρίκη Trikè, stad in Thessalië

¹³ ἀγείρω verzamelen

¹⁴ κυκλόσε in het rond

¹⁵ ἄγνυμι breken

de buikriem en de metalen buikceintuur, die smeden met inspanning hebben vervaardigd.”

Tot hem sprak ten antwoord de heerser Agamemnon: “Och, moge het zo zijn, dierbare Menelaos **190**. Maar een arts zal de wond betasten en er kruiden op leggen, die een eind aan de zwarte pijnen zullen maken.”

Zo sprak hij en tot Talthubios, de goddelijke heraut, sprak hij: “Talthubios, roep zo snel mogelijk Machaon hierheen, een man die de zoon van Asklepios is, een voortreffelijk arts **195**, opdat hij naar de aan Ares geliefde Menelaos, de zoon van Atreus, kijkt, want hem heeft iemand, die kundig was met pijl en boog, met een pijlschot getroffen, iemand van de Trojanen of Lukiërs, voor hem een reden van roem, maar voor ons een reden van verdriet.”

Zo sprak hij en toen de heraut dat gehoord had, was hij hem niet ongehoorzaam en hij ging op pad door het legerkamp van de Achaiërs met bronzen harnas **200**, terwijl hij rondkeek naar de held Machaon. Hij zag hem staan. Rondom hem stonden krachtige gelederen schilddragend krijgsvolk dat hem volgde vanuit het paardenvoedende Trikè. Hij ging dichtbij hem staan en sprak gevleugelde woorden: “Vooruit Asklepios’ zoon, de heerser Agamemnon roept u **205**, opdat u de aan Ares geliefde Menelaos ziet, leider der Achaiërs, want hem heeft iemand, die kundig was met pijl en boog, met een pijlschot getroffen, iemand van de Trojanen of Lukiërs, voor hem een reden van roem, maar voor ons een reden van verdriet.”

Zo sprak hij en hij prikkelde diens hart in zijn borstkas. Ze gingen op stap door de menigte door het wijdse legerkamp der Achaiërs. **210** Maar toen ze dan aangekomen waren waar de blonde Menelaos gewond en al was en rond om hem al de voortreffelijksten verzameld waren en hij, de tegen een god opwegende man, in hun midden erbij ging staan, trok hij dan onmiddellijk de pijl uit de goed samengevogde gordel: toen die eruit getrokken werd, braken de scherpe weerhaken naar achteren af. **215**

λυσε δέ οἱ ζωστήρα παναίολον ἠδ' ὑπένερθε
ζῶμά τε καὶ μίτρην, τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες.
αὐτὰρ ἐπεὶ ἴδεν ἔλκος ὄθ' ἔμπεσε πικρὸς οἴστος,
αἶμ' ἐκμυζήσας¹ ἐπ' ἄρ' ἤπια² φάρμακα εἰδῶς
πάσσε³, τὰ οἷ ποτε πατρὶ φίλα φρονέων πόρε⁴ Χείρων.

220

---

¹ ἐμυζᾶω

uitzuigen

² ἤπιος

zacht, pijnstillend

³ πάσσω

strooien

⁴ ἔπορον *σορ.*

ik gaf

Hij maakte voor hem de geheel flonkerende gordel los en daaronder de buikriem en de buikceintuur, die smeden met inspanning hadden vervaardigd. Maar toen hij de wond had gezien waar de scherpe pijl terechtgekomen was, zoog hij het bloed op en hij strooide er dan deskundig pijnstillende kruiden op die ooit Cheiroon **220** zijn vader had gegeven, omdat hij hem vriendelijk gezind was.

Agamemnon spoort tot strijd aan.

ὄφρα¹ τοὶ ἀμφεπένοντο² βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον,
τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον ἀσπιστάων:
οἱ δ' αὖτις κατὰ τεύχε' ἔδυν, μνήσαντο δὲ χάρμης³.
ἔνθ' οὐκ ἂν βρίζοντα⁴ ἴδοις Ἀγαμέμνονα δῖον
οὐδὲ καταπτώσσοντ'⁵ οὐδ' οὐκ ἐθέλοντα μάχεσθαι, 225
ἀλλὰ μάλα σπεύδοντα μάχην ἐς κυδιάνειραν.
ἵππους μὲν γὰρ ἔασε καὶ ἄρματα ποικίλα χαλκῶ:
καὶ τοὺς μὲν θεράπων ἀπάνευθ' ἔχε φυσιόωντας⁶
Εὐρυμέδων υἱὸς Πτολεμαίου Πειραΐδαο:
τῷ μάλα πόλλ' ἐπέτελλε παρισχέμεν⁷ ὀππότε κέν μιν 230
γυῖα⁸ λάβη κάματος⁹ πολέας διὰ¹⁰ κοιρανέοντα¹¹:
αὐτὰρ ὁ πεζὸς ἐὼν ἐπεπωλεῖτο¹² στίχας ἀνδρῶν:
καὶ ῥ' οὐς μὲν σπεύδοντας ἴδοι Δαναῶν ταχυπώλων,
τοὺς μάλα θαρσύνεσκε παριστάμενος ἐπέεσσιν:
Ἄργεῖοι μὴ πῶ τι μεθίετε¹³ θοῦριδος¹⁴ ἀλκῆς: 235
οὐ γὰρ ἐπὶ ψευδέσσι¹⁵ πατήρ Ζεὺς ἔσσειτ' ἄρωγός¹⁶,
ἀλλ' οἱ περ πρότεροι ὑπὲρ ὄρκια δηλήσαντο¹⁷
τῶν ἦτοι αὐτῶν τέρενα¹⁸ χροὰ γυῖπες¹⁹ ἔδονται²⁰,
ἡμεῖς αὖτ' ἀλόχους τε φίλας καὶ νήπια τέκνα
ἄξομεν ἐν νήεσσι, ἐπὴν πτολίεθρον ἔλωμεν. 240

---

¹ ὄφρα ... τόφρα	zolang als ..., zolang ...
² ἀμφιπένομαι	druk in de weer zijn met
³ χάρμη	strijd
⁴ βρίζω	loom, slaperig zijn
⁵ καταπτώσσω	wegduiken
⁶ φυσιάω	snuiven
⁷ παρίσχω	erbij houden
⁸ γυῖα τά	ledematen
⁹ κάματος	vermoeidheid
¹⁰ διὰ + acc.	tussen; hier in postpositie
¹¹ κοιρανέω	aanvoeren, heersen, de baas spelen
¹² ἐπιπωλέομαι	gaan naar
¹³ μεθίημι + gen.	af laten weten van
¹⁴ θοῦρις	onstuimig
¹⁵ ψευδής	leugenachtig, bedriegelijk
¹⁶ ἄρωγός	helper
¹⁷ δηλέομαι	schade berokkenen
¹⁸ τέρην	teer
¹⁹ γύψ	gier
²⁰ ἐσθίω, fut. ἔδομαι	eten

In de tijd dat zij dus in de weer waren met Menelaos, die goed in het schreeuwen was, rukten de gelederen van de schilddragende Trojanen op. Zij trokken weer hun rusting aan en dachten aan de strijd.

Daar had je niet de stralende Agamemnon kunnen zien lanterfant en niet zich drukken en niet gespeend van de wil om te strijden, **225** maar je had hem wel zich zeer kunnen zien haasten naar de mannen roem verlenende strijd. Hij liet immers de paarden en de met brons versierde wagen staan en een dienaar, Eurumedoon, de zoon van Ptolemaios, de zoon van Peiraios, hield hen briesend ver weg; hem droeg hij met zeer grote klem op ze bereid te houden **230** voor wanneer vermoeidheid zijn leden zou overmannen, terwijl hij op zijn weg door de massa heen zijn bevelen gaf. En hij ging te voet naar de gelederen der mannen en bij hen van wie van de Grieken met snelle paarden hij dan zag dat zij zich haastten, ging hij telkens staan en hij bemoedigde hen zeer met woorden: "Argivers, laat geenszins af van uw onstuimige kracht **235**, want niet aan de kant van bedriegers zal vader Zeus als helper zijn, maar wie toch als eerste in strijd met het verdrag letsel heeft berokkend, van henzelf voorwaar zullen gieren de het tere lichaam oppeuzelen, maar wij zullen hun dierbare echtgenotes en onmondige kinderen op de schepen meenemen, wanneer we de vestingstad genomen zullen hebben.

οὐς τινὰς αὖ μεθιέντας ἴδοι στυγεροῦ πολέμοιο,
 τοὺς μάλα νεικεῖσκε¹ χολωτοῖσιν² ἐπέεσσιν:
 Ἄργεῖοι ἰόμωροι³, ἐλεγχές⁴, οὐ νυ σέβεσθε;
 τίφθ' οὕτως ἔστητε τεθηπότες⁵ ἢ ὕτε νεβροῖ⁶,
 αἶ τ' ἐπεὶ οὖν ἔκαμον πολέος πεδίοιο θέουσαι⁷ 245
 ἐστᾶσ', οὐδ' ἄρα τίς σφι μετὰ φρεσὶ γίγνεται ἀλκή⁸:
 ὥς ὑμεῖς ἔστητε τεθηπότες οὐδὲ μάχεσθε.
 ἦ μένετε Τρῶας σχεδὸν ἐλθέμεν ἔνθά τε νῆες
 εἰρύατ'⁹ εὐπρυμνοὶ¹⁰ πολιῆς ἐπὶ θινὶ¹¹ θαλάσσης,
 ὄφρα ἴδητ' αἶ¹² κ' ὕμμιν ὑπέρσχη¹³ χεῖρα Κρονίων;
 250 ὥς ὃ γε κοιρανέων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν:
 ἦλθε δ' ἐπὶ Κρήτεσσι κιῶν¹⁴ ἀνὰ οὐλαμόν¹⁵ ἀνδρῶν.
 οἱ δ' ἀμφ' Ἰδομενῆα δαΐφρονα¹⁶ θωρήσοντο:
 Ἰδομενεὺς μὲν ἐνὶ προμάχοις συῖ εἵκελος¹⁷ ἀλκῆν,
 255 Μηριόνης δ' ἄρα οἱ πυμάτας¹⁸ ὄτρυνε φάλαγγας.
 τοὺς δὲ ἰδὼν γήθησεν¹⁹ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
 αὐτίκα δ' Ἰδομενῆα προσηύδα μελιχίοισιν:
 Ἰδομενεῦ, περὶ²⁰ μὲν σε τίω Δαναῶν ταχυπῶλων
 ἡμὲν ἐνὶ πτολέμῳ ἢ δ' ἀλλοίῳ²¹ ἐπὶ ἔργῳ
 ἢ δ' ἐν δαίθ'²², ὅτε πέρ τε γερούσιον²³ αἶθοπα²⁴ οἶνον 260
 Ἄργείων οἱ ἄριστοι ἐνὶ κρητῆρι κέρωνται²⁵.

¹ νεικεῖω	beschimpen
² χολωτός	boos
³ ἰόμωρος	vermaard om hun pijlen
⁴ ἐλεγχῆς	ellendeling
⁵ τέθηπα <i>pf.</i>	verbaasd, verrast, verbluft staan
⁶ νεβρός	hinde
⁷ θεω + <i>gen. loc.</i>	rennen door
⁸ ἀλκή	kracht, dapperheid
⁹ ἐρύω	trekken
¹⁰ εὐπρυμνος	met goede achterstevēn
¹¹ θίς ἢ	strand
¹² = εἶ <i>in afh. vraag</i>	of
¹³ ὑπέρεχω	houden boven
¹⁴ κίω	gaan
¹⁵ οὐλαμός	gewoel
¹⁶ δαΐφρων	kloekmoedig
¹⁷ εἵκελος + <i>dat.</i>	gelijkend op
¹⁸ πύματος	achterst
¹⁹ γηθέω	zich verheugen
²⁰ περὶ + <i>gen.</i>	bij uitstek, meer dan
²¹ ἀλλοῖος	andersoortig
²² δαίς ἢ, δαιτός	maaltijd
²³ γερούσιος	oud
²⁴ αἶθοψ	flonkerend
²⁵ κεράω	mengen

Van wie hij echter zag dat zij aflieten van de huiveringwekkende oorlog, die beschimpte hij telkens zeer met boze woorden: “Argivers, vermaard om jullie pijlen, ellendelingen, hebben jullie nu geen ontzag? Waarom staan jullie zo verbluft evenals hindes die maar staan, wanneer zij dan moe zijn van het rennen door een grote vlakte **245** en in het hart waarvan geen weerstand zit? Zo staan jullie verbluft en strijden jullie niet. Of wachten jullie erop dat de Trojanen dichtbij de plek gekomen zijn waar de schepen met stevige achtersteven op het strand van de grijze zee getrokken liggen, opdat jullie zien of Kronos’ zoon zijn hand boven jullie zal houden? **250** “

Zo ging hij bevelen uitdelend naar de gelederen der mannen en op zijn weg door het gewoel der mannen kwam hij bij de Kretenzers. Zij harnasten zich rond de kloekmoedige Idomeneus. Idomeneus spoorde temidden van de voorhoede gelijkend een zwijn qua kracht de drommen aan en Merionès, zo moet je weten, vuurde voor hem de achterhoede aan. **255** Toen de heer der mannen Agamemnon hen gezien had, werd hij blij en onmiddellijk sprak hij tot Idomeneus met vriendelijke woorden: “Idomeneus, ik eer jou voorwaar bij uitstek van de Danai met snelle paarden zowel in de oorlog als ook bij een andere activiteit en bij het maal, wanneer toch de besten der Argivers oude, **260** fonkelende wijn in een mengvat hebben gemengd.

εἴ περ γάρ τ' ἄλλοι γε κάρη κομόωντες Ἄχαιοι
 δαιτρὸν¹ πίνωσιν, σὸν δὲ πλεῖον δέπας αἰεὶ
 ἔστηχ', ὡς περ ἐμοί, πιέειν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι².
 ἀλλ' ὄρσευ πόλεμονδ' οἶος πάρος εὐχεαί εἶναι.
 Τὸν δ' αὖτ' Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς³ ἀντίον⁴ ἠΐδα· 265
 Ἄτρεΐδη, μάλα μὲν τοι ἐγὼν ἐρίηρος ἐταῖρος
 ἔσσομαι, ὡς τὸ πρῶτον ὑπέστην⁵ καὶ κατένευσα⁶.
 ἀλλ' ἄλλους ὄτρυνε κάρη κομόωντας Ἄχαιοὺς
 ὄφρα τάχιστα μαχώμεθ', ἐπεὶ σὺν γ' ὄρκι' ἔχευαν⁷
 Τρῶες· τοῖσιν δ' αὖ θάνατος καὶ κήδε' ὀπίσσω 270
 ἔσσειτ' ἐπεὶ πρότεροι ὑπὲρ ὄρκια δηλήσαντο.
 Ὡς ἔφατ', Ἀτρεΐδης δὲ παρῶχετο γηθόσυνος⁸ κῆρ·
 ἦλθε δ' ἐπ' Αἰάντεσσι κίων ἀνὰ οὐλαμὸν ἀνδρῶν·
 τῷ δὲ κορυσσέσθην, ἅμα δὲ νέφος⁹ εἶπετο πεζῶν.
 ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ σκοπιῆς εἶδεν¹⁰ νέφος αἰπόλος¹¹ ἀνήρ
 ἐρχόμενον κατὰ πόντον ὑπὸ Ζεφύροιο ἰωῆς¹². 275
 τῷ δέ τ' ἀνευθεν ἐόντι μελάντερον ἠΐτε πίσσα¹³
 φαίνεται ἰὸν κατὰ πόντον, ἄγει δέ τε λαίλαπα¹⁴ πολλήν,
 ῥίγησέν¹⁵ τε ἰδὼν, ὑπὸ τε σπέος¹⁶ ἤλασε μῆλα¹⁷.
 τοῖαι ἅμ' Αἰάντεσσι διοτρεφέων αἰζιῶν 280
 δῆϊον ἐς πόλεμον πυκιναί¹⁸ κίνυντο¹⁹ φάλαγγες
 κυάνεαι²⁰, σάκεσιν τε καὶ ἔγχεσι πεφρικυῖται²¹.
 καὶ τοὺς μὲν γήθησεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
 καὶ σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

---

¹ δαιτρὸν portie, toegedeelde maal
² ἀνώγω bevelen
³ ἀγὸς leider
⁴ ἀντίον ten antwoord
⁵ ὑφίσταμαι op zich nemen
⁶ κατανεύω toeknikken
⁷ συγχέω verbreken
⁸ γηθόσυνος verheugd
⁹ νέφος τό wolk, zwerm
¹⁰ aoristus in vergelijking met waarde van praesens; zie verder in de vergelijking
¹¹ αἰπόλος geiten hoedend
¹² ἰωή het blazen
¹³ πίσσα pek
¹⁴ λαίλαψ stormvlaag
¹⁵ ῥιγέω huiveren
¹⁶ σπέος τό grot
¹⁷ μῆλον τό schaap
¹⁸ πυκινός dicht opeengedrongen
¹⁹ κίνυμαι gaan
²⁰ κυάνεος donker
²¹ φρίσσω ruig zijn

Want ook als de overige Achaiers die haar op hun hoofd dragen, hun portie opdrinken, dan staat echter wel jouw beker altijd vol, precies zoals voor mij, voor wanneer je hart je aanspoort te drinken. Kom aan, ga snel naar de oorlog als zo'n man als jij toch altijd je beroemt te zijn."

Tot hem sprak weer Idomeneus, aanvoerder van de Kretenzers, ten antwoord:

265 "Atreus' zoon, zeker zal ik voor jou een gediensstige vriend zijn, zoals ik eens beloofd heb en het jou heb toegeknikt. Maar spoor de andere Achaiers die haar op hun hoofd dragen, aan opdat we zo snel mogelijk strijden, nu de Trojanen het verdrag hebben verbroken. Voor hen op hun beurt zullen later dood en leed zijn **270**, omdat zij als eerste in strijd met het verdrag letsel hebben berokkend. "

Zo sprak hij en Atreus' zoon passeerde hem blij in zijn hart. Hij kwam bij de Aiassen op zijn weg door het gewoel van de mannen. Zij beiden waren zich aan het harnassen en met hen ging een zwerm aan voetvolk mee, zoals wanneer een geitenhoeder vanaf een uitkijkplaats een wolk ziet **275**, terwijl die over zee eraan komt door het waaien van de Westenwind. Terwijl hij op grote afstand is, schijnt hem die wolk behoorlijk zwart toe als ware het pek, terwijl die over zee gaat en hij brengt een grote stormvraag mee en hij huivert bij het zien ervan en drijft zijn schapen diep in een grot. Zo gingen dicht opeen samen met de Aiassen drommen door Zeus gevoede mannen **280** ruig door schilden en lanssen naar de moorddadige oorlog. En met vreugde zag de heerser Agamemnon hen en na het woord genomen te hebben sprak hij tot hen gevleugelde woorden: "

‘Αἶαντ’, Ἀργείων ἡγήτορε χαλκοχιτώνων, σφῶϊ μὲν—οὐ γὰρ ἔοικ’ ὄτρυνέμεν—οὔ τι κελεύω· αὐτῷ γὰρ μάλα λαὸν ἀνώγετον ἴφι μάχεσθαι. αἶ γὰρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον, τοῖος πᾶσιν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γένοιτο·	285
τῷ κε τάχ’ ἡμύσειε ¹ πόλις Πριάμοιο ἄνακτος χερσὶν ὑφ’ ἡμετέρησιν ἀλοῦσά ² τε περθομένη τε.’ Ὡς εἰπὼν τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ, βῆ δὲ μετ’ ἄλλους· ἔνθ’ ὃ γε Νέστορ’ ἔτετμε ³ λιγὺν Πυλίων ἀγορητήν ⁴ , οὐς ἐτάρους στέλλοντα ⁵ καὶ ὄτρύνοντα μάχεσθαι ἀμφὶ μέγαν Πελάγοντα Ἀλάστορά τε Χρομίον τε	290
Αἶμονά τε κρείοντα Βίαντά τε ποιμένα λαῶν· ἵππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι ⁶ , πεζοὺς δ’ ἐξόπιθε ⁷ στήσεν πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς ἔρκος ἔμεν ⁸ πολέμοιο· κακοὺς δ’ ἐς μέσσον ἔλασσεν, ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίη πολεμίζοι.	295
Ἴππεῦσιν μὲν πρῶτ’ ἐπετέλλετο· τοὺς γὰρ ἀνώγει σφοῦς ⁹ ἵππους ἐχέμεν μηδὲ κλονέεσθαι ¹⁰ ὀμίλῳ ¹¹ . μηδέ τις ἵπποσύνη ¹² τε καὶ ἠνορέηφι ¹³ πεποιθὼς οἶος πρόσθ’ ἄλλων μεμάτῳ ¹⁴ Τρώεσσι μάχεσθαι, μηδ’ ἀναχωρεῖτω· ἀλαπαδνότεροι ¹⁵ γὰρ ἔσεσθε.	300
Ὅς δέ κ’ ἀνὴρ ἀπὸ ὧν ¹⁶ ὀχέων ἕτερ’ ἄρμαθ’ ἴκηται ἔγχει ὀρεξάσθω ¹⁷ , ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερον οὔτῳ. Ἵδε καὶ οἱ πρότεροι πόλεας καὶ τεῖχε’ ἐπόρθεον ¹⁸ τόνδε νόον καὶ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι ἔχοντες.	305
Ὡς ὃ γέρων ὄτρυνε πάλαι πολέμων ἐῦ εἰδώς·	310

---

¹ ἡμύω	neervallen, instorten
² ἀλίσκομαι	genomen worden
³ τέτμον <i>sg.</i>	aantreffen
⁴ ἀγορητής	spreker
⁵ στέλλω	opstellen
⁶ ὄχος τό	wagen
⁷ ἐξόπιθε	daarachter
⁸ = εἶναι; <i>epexegetische inf.</i>	
⁹ σφός	hun; <i>pron poss.</i>
¹⁰ κλονέομαι	zich verdrukken
¹¹ <i>dat. loc.</i>	
¹² ἵπποσύνη	rijkunst
¹³ ἠνορέη	dapperheid, manhaftigheid
¹⁴ μέμονα, μεμάτῳ	verlangen; <i>perf. met praes. betekenis; hier imperatief 3^e sg.</i>
¹⁵ ἀλαπαδνός	zwak
¹⁶ ἑός, ὅς	zijn, haar
¹⁷ ὀρέγομαι	zich uitstrekken
¹⁸ πορθέω	verwoesten

“Aias en Aias, jullie beide aanvoerders van de Argivers met bronzen harnas, **285** jullie beiden voorwaar beveel ik niets, want het heeft geen pas jullie aan te sporen, want jullie beiden sporen zeker zelf het volk aan om met kracht te strijden. Ach, vader Zeus en Athene en Apollo, mogen allen zo’n hart in hun borst hebben; dan zal snel de stad van de heerser Priamos instorten, **290** nadat zij onder de drang van onze handen ingenomen is en verwoest wordt.”

Na zo gesproken te hebben liet hij hen ter plekke en ging hij naar anderen. Daar trof hij Nestoor, de heldere spreker van de Puliërs, terwijl hij zijn makkers opstelde en aanvuurde te strijden rond de grote Pelagoon en Alastoor en Chromios en de heerser Aimoon en de herder van het krijgsvolk Bias; daarachter stelde hij eerst vele en voortreffelijke wagenstrijders op om een wal tegen de oorlog te zijn. Naar het midden dreef hij de lafaards, opdat ook wie niet wilde, noodgedwongen zou strijden. **300** Eerst gaf hij bevelen aan de wagenstrijders, want hij beval hun de paarden tegen te houden en om niet elkaar in de massa te verdringen. En niemand moet op zijn rijkunst en zijn manhaftigheid vertrouwend verlangen in zijn eentje voor de rest uit met de Trojanen te strijden en niemand moet wijken. Want jullie zullen met minder zijn. **305** Maar als een man weg van zijn wagen een andere wagen zal bereiken, dan moet hij met zijn lans toesteken, aangezien het zo waarlijk veel beter is. Zo vewoestten ook de mensen vroeger steden en stadsmuren met deze instelling en met dit hart in hun borst.” Zo was de grijsaard met gedegen kennis van oorlogen allang aan het aansporen. **310**

καὶ τὸν μὲν γήθησεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
᾿ὦ γέρον, εἴθ' ὡς θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν
ὥς τοι γούναθ' ἔποιτο, βίη¹ δέ τοι ἔμπεδος² εἶη:
ἀλλὰ σε γῆρας τείρει³ ὁμοῖον⁴: ὡς ὄφελέν τις 315
ἀνδρῶν ἄλλος ἔχειν, σὺ δὲ κουροτέροισι⁵ μετεῖναι⁶.
τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερῆνιος ἱππότης⁷ Νέστωρ:
Ἄτρεΐδη, μάλα μὲν τοι ἐγὼν ἐθέλοιμι καὶ αὐτὸς
ὥς ἔμεν ὡς ὅτε δῖον Ἐρευθαλίωνα κατέκταν.
ἀλλ' οὐ πως ἅμα πάντα θεοὶ δόσαν ἀνθρώποισιν: 320
εἰ τότε κοῦρος ἔα⁸, νῦν αὖτέ με γῆρας ὀπάζει⁹.
ἀλλὰ καὶ ᾿ὥς ἱππεῦσι μετέσσομαι ἠδὲ κελεύσω
βουλῆ καὶ μῦθοισι: τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γερόντων.
αἰχμὰς δ' αἰχμᾶσσοισι¹⁰ νεώτεροι, οἳ περ ἐμεῖο
ὀπλότεροι¹¹ γεγάασι¹² πεποιθασίν τε βίηφιν.' 325
ὥς ἔφατ', Ἄτρεΐδης δὲ παρῶχετο γηθόσυνος κῆρ.
εὔρ' υἱὸν Πετεῶ¹³ Μενεσθῆα πλήξιππον¹⁴
ἔσταότ': ἀμφὶ δ' Ἀθηναῖοι μήστωρες¹⁵ αὐτῆς:
αὐτὰρ ὁ πλησίον ἐστήκει πολύμητις Ὀδυσσεύς,
πὰρ δὲ Κεφαλλήνων ἀμφὶ σίχες οὐκ ἀλαπαδναὶ 330
ἔστασαν: οὐ γὰρ πῶ σφιν ἀκούετο λαὸς αὐτῆς,
ἀλλὰ νέον συνορινόμεναι¹⁶ κίνυντο φάλαγγες
Τρώων ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν: οἳ δὲ μένοντες
ἔστασαν ὀππότε πύργος Ἀχαιῶν ἄλλος ἐπελθὼν
Τρώων ὀρμήσειε¹⁷ καὶ ἄρξειαν πολέμοιο. 335
τοὺς δὲ ἰδὼν νεΐκεσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
καὶ σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

---

¹ βίη	geweld
² ἔμπεδος	onwrikbaar
³ τείρω	kwellen
⁴ ὁμοῖος	niemand ontziend
⁵ κουρότερος	jonger
⁶ μετεῖμι + <i>dat.</i>	verkeren onder
⁷ ἱππότης	wagenstrijder; <i>epitheton ornans</i>
⁸ =ῆν	
⁹ ὀπάζω	begeleiden
¹⁰ αἰχμάζω	de lans zwaaien
¹¹ ὀπλότερος	jonger
¹² =γεγόνασι	
¹³ Πετέως	Peteoos
¹⁴ πλήξιππος	de paarden zwepend
¹⁵ μήστωρ	verwekker, aanvoerder
¹⁶ συνορινομαι	samen in beweging komen, oprukken
¹⁷ ὀρμάω + <i>gen.</i>	oprukken tegen

En de heerser Agamemnon zag hem met vreugde en na het woord genomen te hebben sprak hij tot hem geveugelde woorden: “Oude man, och, mogen zoals uw hart in uw borst, zo uw knieën u volgen en uw kracht onwrikbaar zijn: maar u kwelt de niets ontziende ouderdom; ach, had maar een andere man **315** die ouderdom en maakte u maar deel uit van jongere mannen.”

Tot hem sprak de wagenmenner Nestor van Gerene:

“Zeker zou ik toch ook zelf wel zo willen zijn als toen ik de stralende Ereuthalioon doodde. Maar geenszins geven de goden alles aan de mensen **320**: als ik toen een jonge kerel was, begeleidt mij nu weer de ouderdom. Maar toch zal ik onder de wagenmenners zijn en ik zal ze met advies en woorden aansporen: want dat is de bijzondere taak van grijsaards, maar laten jongeren, die toch jonger zijn dan ik en op hun kracht vertrouwen, hun lans zwaaien.” **325** Zo sprak hij en Atreus’zoon ging aan hem voorbij blij in zijn hart. Hij trof de zoon van Peteos, Menestheus, op de been die de zweep over de paarden legde en hij, de schrandere Odusseus, stond dichtbij hem en daaromheen de Atheners, verwekkers van krijgsgeschreeuw en daarbij eromheen stonden sterke afdelingen Kephalleniers **330**, want nog niet hoorden hun manschappen krijgsgeschreeuw, maar nog maar net oprukkend waren de afdelingen van de paardenbedwingende Trojanen en Achaiers op weg; zij stonden in afwachting, wanneer de rest van de legerschaar der Achaiers genaderd oprukten tegen de Trojanen en de oorlog zouden beginnen. **335** Toen Agamemnon de heer der mannen hen had gezien, beschimpte hij hen en na het woord genomen te hebben sprak hij tot hen geveugelde woorden:

ὦ υἱὲ Πετεῶο διοτρεφέος βασιλῆος,
 καὶ σὺ κακοῖσι δόλοισι κεκασμένε¹, κερδαλεόφρον²,
 τίπτε καταπτώσσοντες ἀφέστατε, μίμνετε δ' ἄλλους; 340
 σφῶϊν μὲν τ' ἐπέοικε μετὰ πρώτοισιν ἔοντας
 ἐστάμεν ἠδὲ μάχης καυστείρης³ ἀντιβολῆσαι⁴:
 πρώτῳ γὰρ καὶ δαιτὸς ἀκουάζεσθον⁵ ἐμεῖο,
 ὀππότε δαῖτα γέρουσιν ἐφοπλίζωμεν⁶ Ἀχαιοί.
 ἔνθα φίλ' ὀπταλέα⁷ κρέα⁸ ἔδμεναι⁹ ἠδὲ κύπελλα¹⁰ 345
 οἴνου πινέμεναι μελιηδέος¹¹ ὄφρ'¹² ἐθέλητον:
 νῦν δὲ φίλως¹³ χ' ὀρόωτε καὶ εἰ δέκα πύργοι Ἀχαιῶν
 ὑμείων προπάροιθε¹⁴ μαχοίατο νηλεῖ χαλκῶ.
 τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
 Ἄτρεΐδη, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; 350
 πῶς δὴ φῆς πολέμοιο μεθιέμεν ὀππὸτ' Ἀχαιοὶ
 Τρωσὶν ἐφ' ἵπποδάμοισιν ἐγείρομεν ὄξυν' Ἄρηα;
 ὄψαι αἶ κ' ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη¹⁵
 Τηλεμάχοιο φίλον πατέρα προμάχοισι μιγέντα
 Τρώων ἵπποδάμων: σὺ δὲ ταυτ' ἀνεμῶλια¹⁶ βάζεις¹⁷. 355
 τὸν δ' ἐπιμειδήσας¹⁸ προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων
 ὡς γνῶ¹⁹ χωμόνοιο: πάλιν δ' ὄ γε λάζετο²⁰ μῦθον:
 ἴδιογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 οὔτε σε νεικείω περιώσιον²¹ οὔτε κελεύω:
 οἶδα γὰρ ὡς τοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν 360
 ἦπια δήνεα¹ οἶδε: τὰ γὰρ φρονέεις ἅ τ' ἐγὼ περ.

¹ καίνυμαι	uitblinken
² κερδαλεόφρων	op winst bedacht
³ καυστείρα	heet
⁴ ἀντιβολέω + <i>gen.</i>	deel nemen aan
⁵ ἀκουάζομαι + <i>gen.</i>	horen over
⁶ ἐφοπλίζω	gereed maken
⁷ ὀπταλέος	gebraden
⁸ κρέας τό	vlees (<i>sigmastam</i>)
⁹ ἔδω	eten
¹⁰ κύπελλον τό	bokaal
¹¹ μελιηδής	honigzoet
¹² ὄφρα	zolang als
¹³ φίλως	gaarne
¹⁴ προπάροιθε + <i>gen.</i>	voor
¹⁵ μέλω	ter harte gaan; <i>hier perf. met praes. betekenis</i>
¹⁶ ἀνεμῶλια τά	onzin
¹⁷ βάζω	kletsen
¹⁸ ἐπιμειδάω	ergens bij glimlachen
¹⁹ γιννώσκω + <i>gen.c.part.</i>	inzien, bemerken dat
²⁰ λάζομαι	grijpen
²¹ περιώσιον	boven mate

“Beide zonen van Peteos door Zeus’ gevoede koning, en jij die uitblinkt door vederflijke listen, op winst beluste **340**, waarom toch duiken jullie weg en staan jullie apart en wachten jullie op anderen? Het hoort voorwaar dat jullie beiden te midden van de eersten verkeren en stand houden en deelnemen aan de hete strijd, want als eersten horen jullie over een diner van mij, wanneer wij als Achaiers een maal voor de ouden gereedmaken; daar bekoort het jullie gebraden stukken vlees te eten en bekers honigzoete wijn te drinken **345**, zolang als jullie willen. En nu zouden jullie het wel graag zien ook als tien afdelingen Achaiers vóór jullie met hard brons zouden strijden.”

hem dan keek de schrandere Odusseus met dreigende blik aan en hij sprak tot hem: “Atreus’ zoon wat voor een woord ontkwam aan de wal uwer tanden? **350** Hoe kom je erbij te zeggen dat wij aflaten van de strijd, wanneer wij, Achaiers, tegen de paardenbedwingende Trojanen de felle Ares wekken? Als je het wilt en als jou dat interesseert, zul jij zien dat de geliefde vader van Telemachos zich onder de voorvechters van de paardenbedwingende Trojanen begeeft; maar je verkondigt nu onzin.” **355**

Tot hem sprak met een glimlach de heerser Agamemnon, omdat hij bemerkte dat hij boos was en hij nam het woord weer terug: “Uit Zeus geboren Laertes’ zoon, vindingrijke Odusseus, noch beschimp ik je of beveel ik je boven mate, want ik weet dat jouw hart in je borst mij vriendelijke gedachten koestert **360**; jij denkt immers exact dat wat ik denk.

---

¹ δήνεα τά

plannen, gedachten

ἀλλ' ἴθι ταῦτα δ' ὄπισθεν ἀρεσσόμεθ'¹ εἴ τι κακὸν νῦν
 εἴρηται, τὰ δὲ πάντα θεοὶ μεταμώνια² θεῖεν.
 ὡς εἰπὼν τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ, βῆ δὲ μετ' ἄλλους.
 εὔρε δὲ Τυδέος υἱὸν ὑπέρθυμον Διομήδεα 365
 ἑσταότ' ἔνθ' ἵπποισι καὶ ἄρμασι κολλητοῖσι³:
 πὰρ δέ οἱ ἐστήκει Σθένελος Καπανήϊος⁴ υἱός.
 καὶ τὸν μὲν νεῖκεσεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
 ὦ μοι Τυδέος υἱὲ δαΐφρονος ἵπποδάμοιο, 370
 τί πτώσσεις, τί δ' ὀπιπεύεις⁵ πολέμοιο γεφύρας⁶;
 οὐ μὲν Τυδεΐ γ' ὦδε φίλον πτωσκαζέμεν⁷ ἦεν,
 ἀλλὰ πολὺ πρὸ φίλων ἐτάρων δηϊοῖσι μάχεσθαι,
 ὡς φάσαν οἱ μιν ἴδοντο πονεύμενον⁸: οὐ γὰρ ἔγωγε
 ἦντησ'⁹ οὐδὲ ἴδον: περι¹⁰ δ' ἄλλων φασὶ γενέσθαι. 375
 ἦτοι μὲν γὰρ ἄτερ¹¹ πολέμου εἰσῆλθε Μυκῆνας
 ξεῖνος ἄμ' ἀντιθέω Πολυνεΐκει λαὸν ἀγείρων:
 οἱ δὲ τότε ἑστρατόωνθ' ἱερὰ πρὸς τείχεα Θήβης,
 καὶ ῥα μάλα λίσσοντο¹² δόμεν κλειτοὺς ἐπικούρους:
 οἱ δ' ἔθελον δόμεναι καὶ ἐπήνεον ὡς ἐκέλευον: 380
 ἀλλὰ Ζεὺς ἔτρεψε¹³ παραΐσια¹⁴ σήματα φαίνων.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ὦχοντο ἰδὲ¹⁵ πρὸ¹⁶ ὁδοῦ ἐγένοντο,
 Ἄσωπὸν δ' ἴκοντο βαθύσχοινον¹⁷ λεχεποίην¹⁸,
 ἔνθ' αὐτ' ἀγγελίην¹⁹ ἐπὶ²⁰ Τυδῆ στεῖλαν Ἀχαιοί.
 αὐτὰρ ὁ βῆ, πολέας δὲ κιχήσατο²¹ Καδμεΐωνας 385

---

¹ ἀρέσκομαι	weer goed maken
² μεταμώνιος	met de wind mee
³ κολλητός	stevig samengevoegd
⁴ Καπανήϊος	van Kapaneus
⁵ οπιπεύω	loeren naar
⁶ γέφυρα	dam; tussenruimte tussen twee legers, of de afbakening van het slagveld
⁷ πτωσκάζω	zich schuil houden
⁸ πονέομαι	zich inspannen
⁹ ἀντέω	ontmoeten
¹⁰ περί + <i>gen.</i>	boven
¹¹ ἄτερ + <i>gen.</i>	gescheiden van
¹² λίσσομαι	smeken
¹³ τρέπω	tegenhouden
¹⁴ παραΐσιος	onheilspellend
¹⁵ ἰδὲ	en
¹⁶ πρὸ + <i>gen.</i>	ver gevorderd op
¹⁷ βαθύσχοινος	hoog met bies begroeid
¹⁸ λεχεποίης	in het gras gelegen
¹⁹ ἀγγελίης	bode
²⁰ ἐπὶ + <i>acc. in postpositie</i>	voor (<i>doel</i>)
²¹ κιχάνω	treffen, ontmoeten

Welaan, ga, want dat zullen we later weer goed maken, als er iets slechts gezegd is en mogen de goden dat dan met de wind meegeven.”

Na zo gesproken te hebben liet hij hem ter plekke en ging hij naar anderen. Hij trof Tudeus' zoon, de zeer dappere Diomedes **365**, terwijl hij op zijn goed samengevoegde wagen met paarden stond. Naast hem stond Sthenelos, de zoon van Kapaneus. En toen de heerser Agamemnon hem gezien had, beschimpte hij hem en na het woord genomen te hebben zei hij gevleugelde woorden tot hem: “Wee mij, zoon van de kloekmoedige, paardenbedwingende Tudeus **370**, waarom duik je weg en waarom loer je naar de dammen van de oorlog? Aan Tudeus was het niet zo geliefd zijn snor te drukken, maar wel om ver voor zijn geliefde makkers met de vijanden te strijden, zoals zij zeiden die hem bezig hebben gezien, want zij zeiden dat hij allen de baas was. **375** Heus, hij heeft eens zonder oorlog Mukene betreden als gast samen met de tegen een god opwegende Poluneikes, toen hij krijgsvolk verzamelde. Zij waren toen gelegerd bij de heilige muren van Thebe en zij smeekten met klem gevierde bondgeoten te geven en zij keurden het goed zoals zij vroegen. **380** Maar Zeus hield het tegen door onheilspellende tekens te laten zien. Toen zij dus gegaan waren en ver op weg waren en zij de Asopos naderden, die hoog met bies begroeid en in het gras gelegen is, toen zonden de Achaiers op hun beurt Tudeus als bode op hen af. En hij ging op weg en trof vele Thebanen **385**

δαινυμένους¹ κατὰ δῶμα βίης Ἐτεοκληίης².
 ἔνθ' οὐδὲ ξεινός περ ἔων ἱππηλάτα Τυδεὺς
 τάρβει³, μοῦνος ἔων πολέσιν μετὰ Καδμείοισιν,
 ἀλλ' ὃ γ' ἀεθλεύειν⁴ προκαλίζετο, πάντα δ' ἐνίκα
 ῥηϊδίως: τοίη οἱ ἐπίρροθος⁵ ἦεν Ἀθήνη. 390
 οἱ δὲ χολωσάμενοι Καδμεῖοι κέντορες⁶ ἵππων
 ἄψ ἄρ' ἀνερχομένῳ πυκινόν⁷ λόχον εἶσαν ἄγοντες
 κούρους πεντήκοντα: δύω δ' ἠγήτορες ἦσαν,
 Μαίων Αἰμονίδης ἐπιείκελος ἀθανάτοισιν,
 υἱός τ' Αὐτοφόνιοιο μενεπτόλεμος⁸ Πολυφόντης. 395
 Τυδεὺς μὲν καὶ τοῖσιν ἀεικέα⁹ πότμον ἐφῆκε:
 πάντας ἔπεφν'¹⁰, ἓνα δ' οἶον¹¹ ἴει οἶκονδὲ νέεσθαι:
 Μαίον' ἄρα προέηκε θεῶν τεράεσσι¹² πιθήσας¹³.
 τοῖος ἔην Τυδεὺς Αἰτώλιος: ἀλλὰ τὸν υἱὸν
 γείνατο εἶο¹⁴ χέρεια¹⁵ μάχη, ἀγορῆ¹⁶ δέ τ' ἀμείνω.' 400
 ὧς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κρατερός Διομήδης
 αἰδεσθεῖς¹⁷ βασιλῆος ἐνιπὴν¹⁸ αἰδοῖοιο¹⁹:
 τὸν δ' υἱὸς Καπανῆος ἀμείψατο κυδαλίμοιο:
 Ἄτρεΐδη, μὴ ψεύδε' ἐπιστάμενος σάφα²⁰ εἰπεῖν:
 ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι: 405
 ἡμεῖς καὶ Θήβης ἔδος²¹ εἴλομεν ἐπταπύλοιο
 παυρότερον²² λαὸν ἀγαγόνθ' ὑπὸ τεῖχος ἄρειον²³,

---

¹ δαίνυμαι	eten
² Ετεοκλήιος	van Eteokles
³ ταρβέω	bang zijn
⁴ ἀεθλεύω	een wedstrijd houden
⁵ ἐπίρροθος	helper, helpend
⁶ κέντωρ	aandrijver
⁷ πυκινός	dicht, sterk (door veel mannen)
⁸ μενεπτόλεμος	in de strijd standhoudend
⁹ ἀεικής	smadelijk
¹⁰ φεν- <i>sg.</i> ἔπεφνον	doden
¹¹ οἶος	alleen
¹² τέρας τό	voorteken
¹³ πιθέω + <i>dat.</i>	gehoorgeven aan
¹⁴ = οὔ	
¹⁵ χέρης	minder
¹⁶ ἀγορή	vergadering, het spreken
¹⁷ αἴδομαι	zich schamen
¹⁸ ἐνιπή	verwijt
¹⁹ αἰδοῖος	eerbiedwaardig
²⁰ σάφα (τά)	duidelijk; <i>hier</i> : de waarheid
²¹ ἔδος τό	zetel, verblijfplaats
²² παῦρος	gering, weinig
²³ ἀρείων	beter

aan het maal in het huis van de krachtige Eteokles. Daar was de wagenstrijder Tudeus niet bang, ook al was hij een vreemde, terwijl hij alleen was te midden van vele Kadmeiers, maar hij werd uitgedaagd om mee te doen aan wedstrijden en hij won alles gemakkelijk; zo'n helper was Athene voor hem.

390 Maar zij, de Kadmeiers, aandrijvers van paarden, werden boos en toen hij dan op de terugweg was, zonden zij mannen voor een sterke hinderlaag, want zij verzamelden vijftig jongen mannen; er waren twee aanvoerders, Maioon, zoon van Aimoon die opwoog tegen onsterfelijken en de zoon van Autofonos, de in de oorlog standhoudende Polufontes. **395** Werkelijk, Tudeus bezorgde ook hun een smadelijk verderf: hij doodde allen, maar slechts eentje liet hij gaan om naar huis terug te keren: hij had Maioon dan vooruitgestuurd; hij vertrouwde namelijk op de tekens van de goden. Zo was de Aitoliër Tudeus, maar hij zette zijn zoon op de aarde als minder dan zichzelf in de strijd, maar die wel beter is in de vergadering." **400**

Zo sprak hij en tot hem sprak geenszins de krachtige Diomedes een verwijt aan het adres van de eerwaardige koning. Hem antwoordde de zoon van de luitsterrijke Kapaneus: "Atreus' zoon, vertel geen leugens, als u de waarheid weet. Wij toch beweren veel beter te zijn; **405** wij hebben zowel de woonplaats Thebe met zeven poorten ingenomen, hoewel wij een geringer krijgsvolk tot onder aan een te goede muur brachten,

πειθόμενοι τεράεσσι θεῶν καὶ Ζηνὸς ἀρωγῆ¹:
 κεῖνοι δὲ σφετέρησιν ἀτασθαλίησιν² ὄλοντο:
 τῷ³ μή μοι πατέρας ποθ' ὁμοίη ἔνθεο τιμῆ. 410
 τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης:
 'τέττα⁴, σιωπῆ⁵ ἦσο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ:
 οὐ γὰρ ἐγὼ νεμεσῶ⁶ Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν
 ὀτρύνοντι μάχεσθαι ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς:
 τοῦτ' μὲν γὰρ κῦδος⁷ ἄμ' ἔψεται εἴ κεν Ἀχαιοὶ 415
 Τρῶας δηώσωσιν⁸ ἔλωσί τε Ἴλιον ἱρήν,
 τοῦτ' δ' αὖ μέγα πένθος Ἀχαιῶν δηωθέντων.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶϊ μεδώμεθα⁹ θούριδος ἀλκῆς.'

---

¹ ἀρωγή	hulp
² ἀτασθαλίη	roekeloze daad
³ τῷ	daarom
⁴ τέττα	vadertje
⁵ σιωπή	het zwijgen
⁶ νεμεσάω + <i>dat.</i>	kwalijk nemen
⁷ κῦδος τό	roem
⁸ δηόω	doden
⁹ μέδομαι + <i>gen.</i>	denken aan

terwijl wij op de tekens van de goden en de hulp van Zeus vertrouwden, maar zij kwamen om door hun eigen roekeloosheid. Daarom moet jij me nooit onze vaders met gelijke eer voorzien als ons.” **410**

Naar hem keek de krachtige Diomedes met dreigende blik en sprak tot hem: “Vadertje, zit en houd je mond en gehoorzaam mijn bevel, want ik neem het Agamemnon, de herder van het krijgsvolk, niet kwalijk dat hij de goed gescheenbeende Achaiers aanspoort te strijden: want met hem zal roem op de voet volgen, als de Achaiers **415** de Trojanen zullen doden en het heilige Ilion zullen innemen, maar groot verdriet daarentegen zal hem volgen om de Achaiers, als zij gedood zijn. Maar welaan dan, laten ook wij beiden denken aan onstuimige kracht.”

De strijd ontbrandt.

ἦ ῥα καὶ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμᾶζε:
δεινὸν δ' ἔβραχε¹ χαλκὸς ἐπὶ στήθεσσι ἀνακτος 420
ὄρτυμένον: ὑπὸ κεν ταλασίφρονά² περ δέος³ εἶλεν.
ὡς δ' ὅτ' ἐν αἰγιαλῷ πολυηχέϊ⁴ κῦμα θαλάσσης
ὄρτυτ' ἐπασσύτερον⁵ Ζεφύρου ὕπο κινήσαντος:
πόντω μὲν τε πρῶτα κορύσσειται⁶, αὐτὰρ ἔπειτα
χέρσῳ ῥηγνύμενον μεγάλα βρέμει⁷, ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας 425
κυρτὸν⁸ ἐὸν κορυφοῦται⁹, ἀποπτύει¹⁰ δ' ἄλὸς ἄχνην¹¹
ὥς τότε ἐπασσύτεραι Δαναῶν κίνυντο φάλαγγες
νωλεμέως¹² πόλεμονδέ: κέλευε δὲ οἴσιν¹³ ἕκαστος
ἡγεμόνων: οἱ δ' ἄλλοι ἀκήν¹⁴ ἴσαν, οὐδέ κε φαίης

---

¹ βραχ-, <i>σορ.</i> ἔβραχε	brullen
² ταλασίφρων	onversaagd
³ δέος τό	angst
⁴ πολυηχής	luid klinkend
⁵ ἐπασσύτερος	snel na elkaar
⁶ κορύσσομαι	aanzwellen
⁷ βρέμω	donderen
⁸ κυρτός	gewelfd
⁹ κορυφόομαι	zich verheffen
¹⁰ ἀποπτύω	uitspuwen
¹¹ ἄχνη	schuim
¹² νωλεμέως	continu
¹³ ὄς, ἦ, ὄν	zijn, haar
¹⁴ ἀκήν	stil

Zo sprak hij dan en hij sprong met wapenrusting van de wagen op de grond. En het brons kletterde verschrikkelijk om de borst van de heer **420**, toen hij zich bewoog en angst beving ook wie onversaagd was. Zoals wanneer op het luid klinkende strand de golven van de zee zich snel na elkaar verheffen door de Zephuros, wanneer die opgestoken is; eerst zwellen de golven aan op zee, maar daarna brekend op het vasteland donderen ze luid en ze verheffen zich geweldd rondom de kapen **425** en spuwen zeeschuim uit, zo begaven zich de scharen van de Danaoi snel na elkaar continu naar de oorlog: ieder van de leiders beval zijn manschappen en de rest ging in stilte -en je zou wel niet zeggen

τόσσον λαὸν ἔπεσθαι ἔχοντ' ἐν στήθεσιν αὐδὴν,	430
σιγῇ δειδιότες σημάτωντορας ¹ : ἀμφὶ δὲ πᾶσι τεύχεα ποικίλ' ἔλαμπε, τὰ εἰμένοι ² ἐστιχόωντο ³ .	
Τρῶες ⁴ δ', ὡς τ' ὄϊες πολυπάμονος ⁵ ἀνδρὸς ἐν αὐλῇ μυρίαὶ ἐστήκασιν ἀμελγόμεναι ⁶ γάλα λευκὸν	435
ἀζηχῆς ⁷ μεμακυῖται ⁸ ἀκούουσαι ὄπα ⁹ ἀρνῶν, ὡς Τρώων ἀλαλητὸς ¹⁰ ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν ὀρώρει ¹¹ :	
οὐ γὰρ πάντων ἦεν ὁμός ¹² θρόος ¹³ οὐδ' ἴα ¹⁴ γῆρυς ¹⁵ , ἀλλὰ γλῶσσα μέμικτο, πολύκλητοι ¹⁶ δ' ἔσαν ἄνδρες.	
ὄρσε δὲ τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη Δεῖμός ¹⁷ τ' ἠδὲ Φόβος καὶ Ἔρις ἄμοτον ¹⁸ μεμαυῖα,	440
Ἄρεος ἀνδροφόνοιο κασιγνήτη ἐτάρη τε, ἢ τ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα οὐρανῶ ἐστήριξε ¹⁹ κάρη καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει:	
ἢ σφιν καὶ τότε νεῖκος ὁμοῖον ἔμβαλε μέσσω ἐρχομένη καθ' ὄμιλον ὀφέλλουσα ²⁰ στόνον ²¹ ἀνδρῶν.	445
οἱ δ' ὅτε δὴ ῥ' ἐς χῶρον ἓνα ξυνιόντες ἴκοντο, σὺν ῥ' ἔβαλον ῥινούς ²² , σὺν δ' ἔγχεα καὶ μένε' ἀνδρῶν χαλκεοθωρήκων: ἀτὰρ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι ²³ ἔπληντ' ²⁴ ἀλλήλησι, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ²⁵ ὀρώρει.	
ἔνθα δ' ἄμ' οἰμωγὴ τε καὶ εὐχολή ¹ πέλεν ² ἀνδρῶν	450

---

¹ σημάτωντορας	aanvoerder
² ἔννυμαι	zich aantrekken
³ στιχάομαι	gaan, voortschrijden
⁴ anakolouth:	<i>wordt opgepakt door het latere Τρώων</i>
⁵ πολυπάμων	rijk aan vee
⁶ ἀμέλω	melken
⁷ ἀζηχῆς	onophoudelijk
⁸ μηκάομαι	blaten
⁹ ὄψ, ὄπος	stem
¹⁰ ἀλαλητὸς	geschreeuw
¹¹ ὄρνυμαι, <i>perf.</i> ὄρωρε	zich verheffen; <i>perf.</i> klinken
¹² ὁμός	zelfde
¹³ θρόος	geroep
¹⁴ ἴος	één
¹⁵ γῆρυς	klank
¹⁶ πολύκλητος	van veel oorden geroepen
¹⁷ Δεῖμός	Schrikbeeld
¹⁸ ἄμοτον	hevig
¹⁹ στηρίζω	vast zetten
²⁰ ὀφέλλω	vergroten
²¹ στόνος	gezucht
²² ῥινός	huid, schild
²³ ὀμφαλόεις	voorzien van een knop
²⁴ πίμλημα	vullen
²⁵ ὀρυμαγδός	rumoer

dat zo een groot leger met een stem in hun borstkas hem volgde,- **430** stil uit angst voor hun aanvoerders en rond allen schitterden de rijk versierde wapens, waarin gehuld zij voortschreden. Zoals ontelbare schapen van een man rijk aan vee in de hof staan, terwijl zij van hun witte melk ontmolken worden onder onophoudelijk geblaat, omdat ze het geluid van hun lammeren horen, **435** zo klonk het geschreeuw van de Tojanen in het uitgestrekte leger, want niet was er van allen één geroep of één klank, maar hun talen klonken door elkaar, want er waren mannen van vele oorden geroepen. De ene groep werd door Ares aangevuurd en de andere door de uilogige Athene en Schrik en Angst en de zeer vurige Twist, **440** de zuster en de makker van de mannendodende Ares, die zich in eerste instantie als klein verheft, maar daarna het hoofd vastzet tegen de hemel en op de aarde gaat; zij heeft ook toen in hun midden niemand ontziende twist hun toegegooid, terwijl zij voortschreed in de menigte en het gezucht der mannen vergrootte. **445** Toen zij dan naar één plaats samenkwamen en daar gearriveerd waren, sloegen zij dan de runderleren schilden en de lansen tegen elkaar en lieten zij de vurige mannen in bronzen harnas de strijd aangaan en de schilden met knop voorzien zaten vol tegen elkaar aan en een groot strijdrumoor klonk. Daar klonk tegelijk geweeklaag en gesnoef van mannen **450**

---

¹ εὐχωλή

gebed, gesnoef

² πέλω

komen, zijn

ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων, ῥέε δ' αἵματι γαῖα.
 ὡς δ' ὅτε χεῖμαρροι¹ ποταμοὶ κατ' ὄρεσφι ῥέοντες
 ἐς μισγάγκειαν² συμβάλλετον ὄβριμον³ ὕδωρ
 κρουνῶν⁴ ἐκ μεγάλων κοίλης ἔντοσθε χαράδρης⁵,
 τῶν δέ τε τηλόσε⁶ δοῦπον ἐν οὔρεσιν ἔκλυε ποιμήν: 455
 ὡς τῶν μισγομένων γένετο ἰαχή⁷ τε πόνος τε.
 πρῶτος δ' Ἀντίλοχος Τρώων ἔλεν ἄνδρα κορουστήν⁸
 ἐσθλὸν ἐνὶ προμάχοισι Θαλυσιάδην⁹ Ἐχέπωλον:
 τὸν ῥ' ἔβαλε πρῶτος κόρυθος φάλον ἵπποδασείης,
 ἐν δὲ μετώπῳ πῆξε, πέρησε δ' ἄρ' ὀστέον εἴσω 460
 αἰχμὴ χαλκείη: τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν,
 ἦριπε¹⁰ δ' ὡς ὅτε πύργος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ¹¹.
 τὸν δὲ πεσόντα ποδῶν ἔλαβε κρείων Ἐλεφήνωρ
 Χαλκωδοντιάδης¹² μεγαθύμων ἀρχὸς¹³ Ἀβάντων,
 ἔλκε δ' ὑπ' ἐκ βελέων, λελημένος¹⁴ ὄφρα τάχιστα 465
 τεύχεα συλήσειε: μίνυνθα¹⁵ δέ οἱ γένεθ' ὀρμή¹⁶.
 νεκρὸν γὰρ ἐρύοντα ἰδὼν μεγάθυμος Ἀγήνωρ
 πλευρά¹⁷, τὰ οἱ κύψαντι¹⁸ παρ' ἀσπίδος ἐξεφάνθη¹⁹,
 οὔτησε²⁰ ξυστῶ χαλκῆρεϊ, λῦσε δὲ γυῖα.
 ὡς τὸν μὲν λίπε θυμός, ἐπ' αὐτῷ δ' ἔργον ἐτύχθη²¹ 470
 ἀργαλέον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν: οἱ δὲ λύκοι²² ὡς
 ἀλλήλοισ ἐπόρουσαν²³, ἀνήρ δ' ἄνδρ' ἐδνοπάλιζεν²⁴.

¹ χεῖμαρρος	door winterregens gezwollen
² μισγάγκεια	dal
³ ὄβριμος	geducht
⁴ κρουνός	bron
⁵ χαράδρη	kloof
⁶ τηλόσε	ver weg
⁷ ἰαχή	luid geschreeuw
⁸ κορουστής	gehelmd
⁹ Θαλυσιάδης	zoon van Thalusios
¹⁰ ἐρείπω	(doen) neerstorten
¹¹ ὑσμίνη	strijd
¹² Χαλκωδοντιάδης	zoon van Chalkodon
¹³ ἀρχός	aanvoerder
¹⁴ λελημένος	hunkerend; λιλαίομαι
¹⁵ μίνυνθα	kortstondig
¹⁶ ὀρμή	aanval, poging
¹⁷ πλευρόν	zijde
¹⁸ κύπτω	bukken
¹⁹ ἐκφαίνω	laten zien, onthullen
²⁰ οὔτάω	wonden
²¹ τεύχω	maken
²² λύκος	wolf
²³ ἐπορούω	afspringen op
²⁴ δνοπαλίζω	te lijf gaan

die doden en gedood worden en van bloed stroomde de grond. Zoals wanneer door winterregens gezwollen rivieren in de bergen naar beneden stromend hun geduchte water in een dal bijeen laten stromen vanuit grote bronnen in een holle kloof en een herder het gedreun daarvan ver hoort in de bergen **455**, zo klonk het geschreeuw en hun strijd, terwijl zij met elkaar handgemeen werden. Als eerste van de Trojanen doodde Antilochos een voortreffelijk gehelmd man temidden van de voorvechters, Echepolos de zoon van Thalusios. Hem trof hij als eerste in de kam van de helm met paardenharen helmbos en hij stak hem in het voorhoofd en de bronzen lans drong door het bot naar binnen; **460** en duisternis omhulde zijn ogen en hij stortte neer, zoals wanneer een toren in een hevige strijd neerstort. Toen hij gevallen was, greep hem de heerser Elephenoor, de zoon van Chalkodon, leider van de fiere Abantes, bij de voeten en hij probeerde hem weg te trekken onder het bereik van de projectielen vandaan, omdat hij ernaar hunkerde ten snelste de wapenrusting te roven **465**, maar zijn poging duurde maar kort. Toen namelijk de fiere Agenoor had gezien dat hij het lijk probeerde mee te trekken, verwondde hij zijn zijde, die zichtbaar was geworden, toen hij zich naast het schild gebukt had, met zijn bronzen speer en hij maakte zijn leden krachteloos. Zo verliet hem het leven en bij hem ontbrandde **470** een vreselijke strijd van Trojanen en Achaiers, want zij sprongen als wolven op elkaar af en ze gingen elkaar, man tegen man, te lijf.

ἔνθ' ἔβαλ' Ἀνθεμίωνος υἷον Τελαμώνιος Αἴας
 ἠΐθεον¹ θαλερὸν Σιμοείσιον, ὃν ποτε μήτηρ
 Ἰδηθεν κατιοῦσα παρ' ὄχθησιν Σιμόεντος 475
 γείνατ', ἐπεὶ ῥά τοκεῦσιν ἅμ' ἔσπετο μῆλα ιδέσθαι:
 τοῦνεκά μιν κάλεον Σιμοείσιον: οὐδὲ τοκεῦσι
 θρέπτρα² φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰών³
 ἔπλεθ' ὑπ' Αἴαντος μεγαθύμου δουρὶ δαμέντι⁴.
 πρῶτον γάρ μιν ἰόντα βάλε στῆθος παρὰ μαζὸν 480
 δεξιόν: ἀντικρὺ δὲ δι' ὤμου χάλκεον ἔγχος
 ἦλθεν: ὁ δ' ἐν κονίησι χαμαὶ πέσεν αἴγειρος⁵ ὥς
 ἢ ῥά τ' ἐν εἰαμενῇ⁶ ἔλεος⁷ μέγαλοιο πεφύκει
 λείη⁸, ἀτάρ τέ οἱ ὄζοι⁹ ἐπ' ἀκροτάτη πεφύασι:
 τὴν μὲν θ' ἀρματοπηγὸς ἀνὴρ αἴθωνι¹⁰ σιδήρῳ 485
 ἐξέταμ¹¹, ὄφρα ἴτυν¹² κάμψη¹³ περικαλλεῖ δίφρῳ:
 ἢ μὲν τ' ἄζομένη¹⁴ κεῖται ποταμοῖο παρ' ὄχθας.
 τοῖον ἄρ' Ἀνθεμίδην Σιμοείσιον ἐξενάριξεν
 Αἴας διογενής: τοῦ δ' Ἄντιφος αἰολοθώρηξ¹⁵
 Πριαμίδης καθ' ὄμιλον ἀκόντισεν ὀξείῃ δουρί. 490
 τοῦ μὲν ἄμαρθ', ὃ δὲ Λεῦκον Ὀδυσσεὸς ἐσθλὸν ἐταῖρον
 βεβλήκει βουβῶνα¹⁶, νέκυν ἐτέρωσ' ἐρύοντα:
 ἦριπε δ' ἀμφ' αὐτῷ, νεκρὸς δὲ οἱ ἔκπεσε χειρός.
 τοῦ δ' Ὀδυσεὺς μάλα θυμὸν ἀποκταμένοιο χολώθη,
 βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι¹⁷ χαλκῷ, 495
 στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰὼν καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ
 ἀμφὶ ἔπαπτήνας¹⁸: ὑπὸ¹⁹ δὲ Τρῶες κεκάδοντο¹

---

¹ ἠΐθεος	jongeling
² θρέπτρον τό	vergoeding voor de opvoeding
³ αἰών	leven
⁴ δάμνημι	bedwingen
⁵ αἴγειρος	populier
⁶ εἰαμενή	laagland
⁷ ἔλος τό	moeras
⁸ λείος	glad
⁹ ὄζος	twijg
¹⁰ αἴθων	glanzend
¹¹ ἐκτάμνω	afsnijden
¹² ἴτυς	velg
¹³ κάμπτω	buigen
¹⁴ ἄζομαι	verdorren
¹⁵ αἰολοθώρηξ	met fonkelend harnas
¹⁶ βουβῶν	lies
¹⁷ αἴθοψ	fonkelend
¹⁸ παπταίνω	loeren
¹⁹ <i>nader bepaald door volgende gen. abs.</i>	

Daar trof de zoon van Telamon, Aias, Anthemions zoon, Simoeisios, een jongeman in de kracht van zijn leven, die ooit zijn moeder, toen ze van de Ida was afgedaald, bij de oevers van de Simoeis had gebaard, **475** toen zij dan met haar ouders was meegekomen om het vee te zien; daarom noemden ze hem 'Die van de Simoeis'. Maar hij heeft zijn geliefde ouders zijn opvoeding niet vergoed, maar zijn leven duurde maar korte tijd, omdat hij door de lans van de fiere Aias bedwongen is. Hij trof hem, toen hij voorop liep in zijn borstkas naast de rechter borst **480** en de bronzen lans ging dwars door de schouder; hij viel in het stof op de grond als een grote peppel die dan in het laagland van een groot moeras stond zonder takken, maar wel zijn er twijgen aan het uiteinde; hem heeft een wagenmaker met glanzend ijzer omgehakt **485** om hem te buigen tot een velg voor een zeer mooie wagen; de peppel ligt verdorrend langs de oevers van de rivier. De uit Zeus geboren Aias heeft dan Simoeisios, de zoon van Anthemion, zo gedood; op hem af slingerde Antiphos met fonkelend harnas, de zoon van Priamos, door de menigte heen zijn scherpe lans. **490** Hij miste hem, maar trof Leukos, Odusseus' voortreffelijke makker, in diens lies, terwijl die een dode naar de andere kant aan het slepen was. Hij viel over de dode heen en de dode viel hem uit de hand. Odusseus werd van binnen zeer boos om de dood van zijn makker en ging dwars door de voorstrijders heen, geharnast met fonkelend brons. **495** Hij ging zeer dichtbij staan en hij slingerde met zijn schitterende lans, nadat hij om zich heen geloerd had. De Trojanen weken

---

¹ χάζομαι

wijken

toen de man zijn lans geslingerd had, maar hij wierp zijn projectiel niet vergeefs, hij trof een bastaardzoon van Priamos, Demokoön, die voor hem uit Abudos gekomen was weg van diens snelle merries¹. Hem trof dan Odusseus uit woede om zijn makker met zijn speer in zijn slaap; zij, de bronzen lans, kwam door de andere slaap naar buiten: zijn ogen werden bedekt door duisternis en hij viel met een dreun en zijn tuig kletterde op hem. De voorstrijders en de schitterende Hektor weken terug, **505** maar de Argivers schreeuwden luid en ze trokken de lijken met zich mee en zij gingen veel verder voort. Apollo echter werd boos, toen hij van Pergamos, Trojes burcht, naar beneden had gekeken en met een schreeuw beval hij de Trojanen: “Vooruit, paardenbedwingende Trojanen, en wijkt niet meer van de strijd voor de Grieken, aangezien zij geen steen en geen ijzer **510** als huid hebben om het brons dat door huid snijdt, tegen te houden, wanneer ze bestookt worden. Maar voorwaar, ook niet Achilleus, de zoon van de schoongelokte Thetis, strijdt, maar hij verkropt bij de schepen zijn hartgrievende woede.” Zo sprak vanaf de vestingstad de geduchte god, maar de Achaiers werden aangevuurd door Zeus’ dochter, de zeer roemrijke bij de Triton geborene **515**, terwijl zij door de menigte ging telkens daar waar zij zag dat men verzaakte. Daar werd Amarankeus’ zoon, Doorieus, door het lot in de boeien geslagen. Hij werd namelijk door een scherpe werpsteen getroffen bij zijn enkel in zijn rechter scheen; hem had de aanvoerder der Thraciërs Peiroos, Imbrasos’ zoon, getroffen, die dan van Ainos gekomen was. **520** Beide pezen² en botten werden door onbarmhartige steen

---

¹ Hier had hij het toezicht opeen stoeterij van zijn vader Priamos; de Hellespont viel onder de macht van Priamos.

² Men veronderstelde dat er altijd twee pezen waren.

compleet verbrijzeld. Hij viel achterover in het stof neer en hij blies zijn adem uit terwijl hij zijn handen uitgestrekt had naar zijn makkers. Hij, Peiroos, juist de man die hem geraakt had, rende op hem af en wondde hem met zijn speer naast zijn navel; al zijn ingewanden dan **525** stroomden naar buiten op de grond en zijn beide ogen werden door duisternis bedekt. Maar Peiroos werd door Thoas, de Aitoliër getroffen met zijn speer, toen hij zich wegspoedde, in zijn borstkas naast zijn borst en het brons bleef steken in zijn long. Thoas ging dichtbij hem staan en hij trok de geweldige lans uit zijn borst en hij trok zijn scherpe zwaard; daarmee trof hij hem midden in zijn buik en hij ontnam hem zijn leven. De rusting deed hij hem niet uit, want om hem heen gingen diens vrienden staan, Thraciers, die haar op hun kruin hebben, met lange lansen in hun handen, die hem, ook al was hij groot en sterk en fier, van zich weg stootten. Zij weken en wankelden. Zo lagen zij beiden in het stof naast elkaar gestrekt, voorwaar de een de leider van Thraciërs, de ander die van bronsgeharnaste Epeiers. Vele anderen sneuvelden om hen heen. Geen man zou wel, wanneer hij onder hen was gekomen, die strijd geringschatten, niemand die nog ongetroffen en ongewond door scherp brons **540**

δινεύοι¹ κατὰ μέσσον, ἄγοι δέ ἐ Παλλὰς Ἀθήνη
χειρὸς ἐλοῦσ', αὐτὰρ βελέων ἀπερύκοι² ἐρωήν³:
πολλοὶ γὰρ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἤματι κείνῳ
πρηνέες⁴ ἐν κονίησι παρ' ἀλλήλοισι τέταντο.

---

¹ δινεύω	ronddolen
² ἀπερύκω	afhouden
³ ἐρωή	vaart
⁴ πρηνής	voorover gelegen

zou ronddolen in hun midden en die door Pallas Athene geleid zou worden, nadat ze hem bij de hand genomen had en de vaart van de pijlen van hem af zou weren, want vele Trojanen en Achaiers lagen die dag voorover in het stof naast elkaar gestrekt.